

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2015. március–április

BÁNSÁGI Ildikó
SÖPTEI Andrea
TÓTH Augusztina
BLASKÓ Péter
ANDORAI Péter

Márai Sándor: két egyfelvonásos

II. MITEM

A Nemzeti felrobbantása

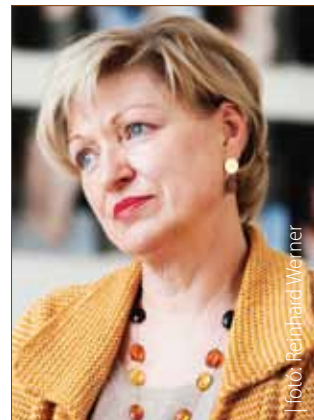
műsornaptárral, előadás- és programajánlóval

Karin Bergmann – Kelet és Nyugat • Árkosi Árpád – a színházi titkokról • Madách Nemzetközi Színházi Találkozó – Nagy-Kálózy Eszter, Tompos Kátya, Reviczky Gábor, Trill Zsolt ajánlatai • Nézőpontok – Gerő András, Horkay Hörcher Ferenc • Varga Imre – így készül Schwajda György szobra • Szarvassá változott fiú – színház és film • Hobo – Oly sokáig voltunk lenn • Színháztörténet – Bánffy Miklós, az igazi Nagyúr

Kelet és Nyugat

Bécsből rövid három óra az út vonattal Budapestre, egyébként pedig hosszú és viharos közös történelem köti össze a két fővárost. A Burgtheater, az Osztrák Köztársaság Nemzeti Színházának igazgatójaként a szomszédos ország Nemzeti Színházával tehát nem csupán személyesen, de úgyszólván hivatalból is közösséget érzek.

Azóta, hogy tavaly ősszel hosszú távra átvettem a Burgtheater művészeti vezetését, közép-pontban álló törekvésem, hogy ezt a kulturális szentélyt – amely még a Dunai Monarchiából származik – kinyissam: a színház képes legyőzni a határokat. A határokat, amelyek egy szabad, egyesült Európában politikailag is meghaladtak – vagy annak kellene lenniük.

Európa éppen nacionalizmusai és háborúi által formált történelme okán egyaránt ítéltetett szabadságra és békére. Meggyőződésem, hogy ehhez a színház ma – médiumok uralta világunkban is – nagyban hozzájárul: amennyiben kérdéseket tesz fel, aktuális témákat hoz szóba, klasszikus és új szövegek alapján a társadalom jelenét és az emberi létezést értelmezi.

Igazgatóként a Burgtheatert – generációkat átívelően – a világ- és a kortárs drámairodalom nagy szövegeinek kívánom szentelni. Azt szeretném, hogy különböző nemzetek művészei ott-hon érezzék magukat a Burgban, és hogy a színházat munkájukkal megtermékenyítsék. Európai szellemiségből fakadó valódi osztrák történeteket akarok elmesélni.

Anton Cschoy kedvenc szerzőim egyike, aligha akad, aki nála jobban összekapcsolná a Keletet és a Nyugatot. Ezért is örülök annak, hogy Budapesten *Asínály* című előadásunkkal vendégszerpelünk – és előre örülök az élénk vitának, amely a nemzeti színház fogalmáról szól majd a mai Európában.

Karin Bergmann
a bécsi Burgtheater igazgatója

10 HAGYMA ÉS PUZZLE

„A színész olyan, mint egy régész. Megérkezik a terepre, és elkezd kutatni. Először talál egy cserépdarabot, aztán még egyet, majd egyre többet, kezd kirajzolódni valami. A karakter, a figura, a dolog íve...” (Bánsági Ildikó)

22 BRAND, A TÖKÉLETES

„A darab szereplői egészen kiváló alakítást nyújtanak. Brand, azaz Trill Zsolt tökéletesen jeleníti meg a megszállott idiótát – úgy, hogy végig nem tűnik idiótának, hanem csak erkölcsileg kérlelhetetlen, értékei iránt szenvedélyesen elkötelezett embernek.” (Gerő András)

31 NEM VOLT B-TERV

„...vannak, akik gyorsan rájöttek, hogy mi a világhoz a kulcs. Én meg nem találtam. Nem állítom, hogy a kulcs most a kezemben van, de tudom magamról, hogy miben szereztem önbizalmat, mit tudok, és mi az, amin már nem tudok változtatni.” (Söptei Andrea)

44 KESERŰ SZÍNJÁTÉK

„Diktatúrában az akarat cselédei süketen és vakon üzemelnek. Így piszkolhatták be március idusát is: 15-én 14 óra 30 perckor az első robbantás a pince- és a tartófüdémeket támadta. Mesteri roppantással...” (Ablonczy László írása a Nemzeti Színház 50 évvel ezelőtti felrobbantásáról)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2015. március–április

Ingyenes időszaki kiadvány
II. évfolyam, 7. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó:
Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:
Kónya Ábel

Címlap:
Trill Zsolt a Brand című előadásban
(fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitva tartás:
hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda
1061 Budapest, Andrássy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995
Nyitva tartás:
hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

www.nemzetiszhaz.hu

Nyomdai előkészítés:
Inform-Line Stúdió Kft.

Nyomda:
Érdi Rózsa Nyomda

Megjelenik 10 000 példányban
Lapárta: 2015. március 20.

Az

Ahogy tetszik, Johanna a máglyán, Isten ostroma,
Körhinta

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

16

27

37

41

48

50

Premier: Családi kérdés, Befejezetlen szimfónia

- 7 Honnan – hová? // Márai Sándor
8 „Én vagyok az expedícióvezető” // Árkosi Árpád
10 Hagyma és puzzle // Bánsági Ildikó, Tóth Augustza, Blaskó Péter

II. MITEM

- 14 Fesztiváltérkép 2014, 2015
16 Előadásajánlók: A fősvény, Belső hangok, A Karamazov testvérek, The Chronic Life
16 Szetintem ne hagyja ki! – Nagy-Kálózy Eszter, Reviczky Gábor, Tompos Kátya, Trill Zsolt
20 MITEM műsor

Nézőpont

- 22 Gerő András: Brand, a tökéletes
23 Horkay Hörcher Ferenc:
A tűz és a jég temploma

Előadásajánlók

- 24 Szarvassá változott fiú, A öreg hölgy látogatása, Jászai Mari, Nyáron, este fél tizenegykor, Oly sokáig voltunk lenn

Portré

- 31 Nem volt B-terv // Söptei Andrea

Műterem

- 37 Ilyen volt // Varga Imre és a Schwajda-szobor

A Nemzet Színésze

- 41 „Önmagamát megfejteni” // Andorai Péter

Évforduló

- 44 Ablonczy László: Keserű színjáték

Színház-történet

- 48 Balogh Géza: Az igazi Nagyúr

A Nemzeti Színház Kiskönyvtára

- 50 Hamu és gyémánt országa

A Nemzeti hírei

- 54 Programajánló

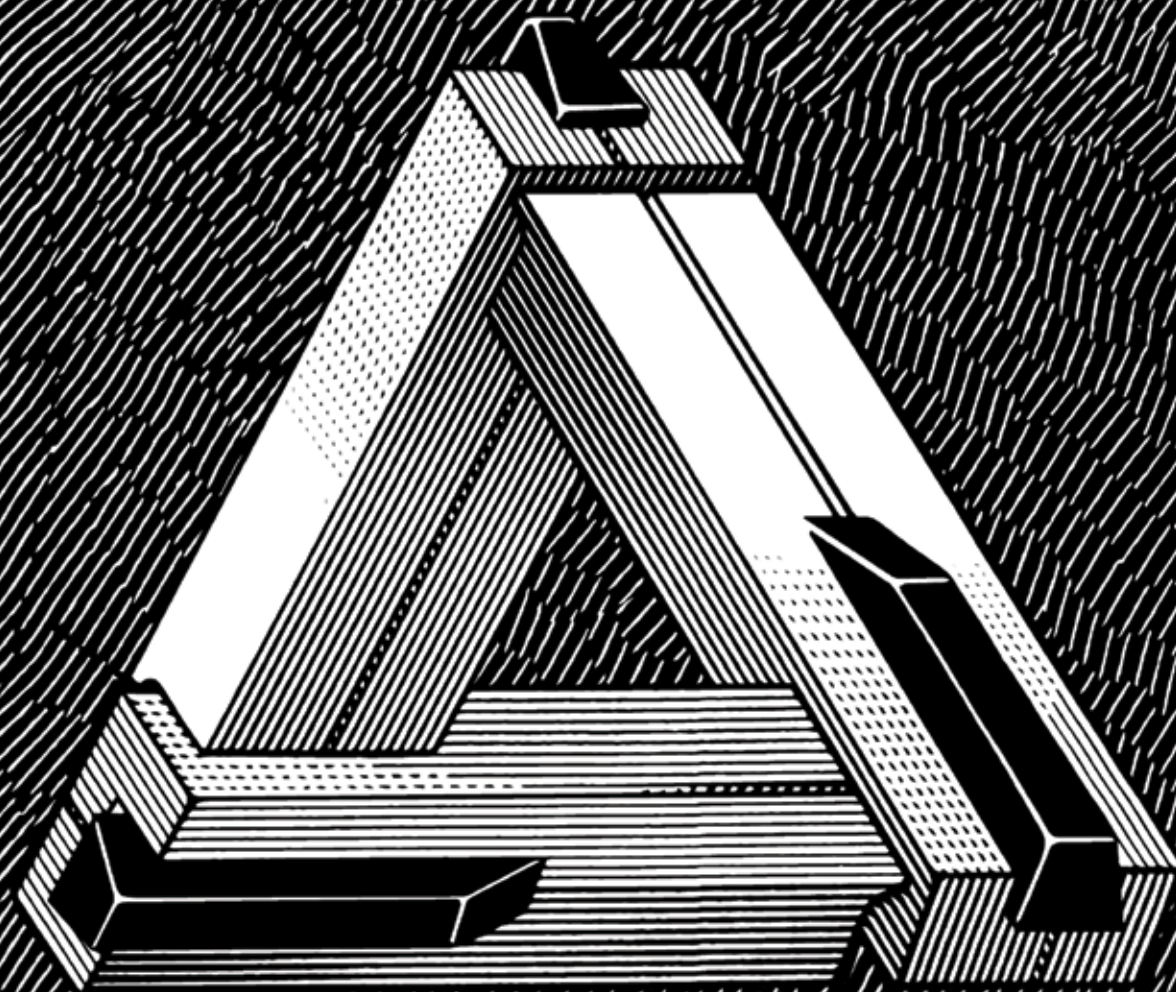
Havi műsor – április

Folyóirat

- 58 Szcenárium – márciusi-áprilisi ajánló

- 58 Iskolai programok

MÁRAI SANDOR
KÉT EGYFELVONASOS
CSALÁDI KÉRDÉS
BEFEJEZETLEN
SZIMFONIA

Márai Sándor

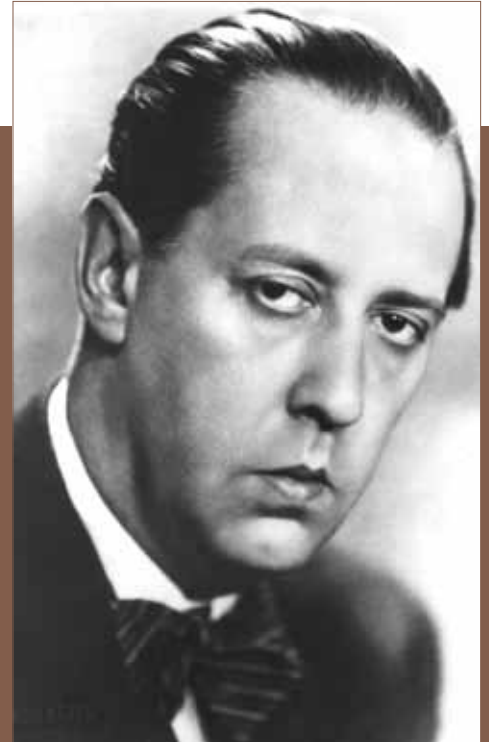
(Kassa, 1900. április 11. – San Diego, 1989. február 21.)

Író, költő, esszéista. Iskoláit Kassán, Eperjesen, Budapesten végezte, ezt követően a Magyarország című lap munkatársa lett. 1919-ben a Kommün bukása után Prága, Lipcse, majd Frankfurt am Main után Berlinben és Párizsban élt. 1928-ban feleségével együtt Budapestre költöztek. 1936-ig az Újság, majd a háború végéig a Pesti Hírlap munkatársa volt.

1928 és 1948 között a legolvasottabb és legtermékenyebb szerzők közé tartozott. Az *Egy polgár vallomásai* a modern magyar prózairodalom egyik legjelentősebb műve. 1943 tavaszán kezdte írni memoárjait, a napló életművének jellegzetes műfaja lett.

1948-ban a kommunista hatalomátvétel miatt az emigrációt választotta, műveinek magyarországi kiadását is megtiltotta, többé nem tért vissza hazájába. Svájc és Olaszország után 1952-ben New York-ba költözött. 1968-ig a Szabad Európa Rádió munkatársa volt. Az 56-os forradalom hírére útra kelt, de már csak a szovjet megszállás idejére ért Európába. 1968-tól az olaszországi Salernóban, 1979-től a kaliforniai San Diegóban élt. Rövid idő alatt elvesztette feleségét, fogadott fiát, testvérét. 1989-ben önkézeivel vetett véget életének.

Márai Sándor az 1940-es években | fotó: Petőfi Irodalmi Múzeum.

HONNAN – HOVÁ?

Márai Sándor: Befejezetlen szimfónia, Családi kérdés

Márai Sándor már sikeres író, amikor 1940-ben Németh Antal, a Nemzeti Színház igazgatója azt kéri tőle, írja színpadra friss művét, a *Vendégjáték Bolzanóban*, hiszen a regény „remek színműtéma”. (Az adaptáció már csak az emigrációban készült el, *Egy úr Velencében* címmel.) Megszületett viszont a *Kaland*, amelyet a kor és a Nemzeti sztárjai – Rajnai Gábor, Tökés Anna, Jávor Pál, Makay Margit – főszereplésével háromszázötvenegyszer játszottak.

A két európai látókörű művészt – a rendező-színházigazgató Németh Antalt és az író Márai Sándort – a munkakapcsolaton túl barátság fűzte össze a háború éveiben, szellemi fegyvertársak voltak. „*Adj a jóég, hogy egy napon, mikor az emberi szívekbe megint nyugalom költözik, s a gondolat és a művészet megint fontosabb lesz, mint az indulat és gyűlölet, szövetkezhessünk szép és igazi feladatokra – hisz ez az élet egyetlen értelme*” – írta Márai egy levélben Némethnek.

A kassai polgárokat is Németh Antal rendezésében mutatta be a Nemzeti 1942-ben, amikor a Felvidéket – és Márai szülővárosát, Kassát – átmenetileg visszacsatolták. A „magyar drámaírás legnagyobb koncepciójú alkotásának” nevezte a művet a kor jelentős kritikus, Schöpfung Aladár. A dráma főszereplője, János mester, a kassai kőfaragó így bocsátja külföldi útra fiát: „Mindig nyugatra menj. És ne feledd

soha, hogy keletről jöttél.” Ez a mondat Márai életművének és életútjának alapgondolata.

A vígszínházi *Varázs* az utolsó Márai-darab, amelyet az író emigrációba vonulása előtt Magyarországon játszottak. A főszereplő egy bűvész, aki a játék végén – mint Prospero – eltöri pálcáját: Márai évtizedekre elveszett a magyar közönség számára, és valószínűleg a drámaíró Márainak hiányzott a színházi emberek biztatása, tanácsa is, ezért külföldön már nem folytatta intenzíven színműírói tevékenységét. Ebben az időszakban tévé- és rádiójátékokat írt, amelyeket többek között Olaszországban, Németországban, Franciaországban be is mutattak. A Nemzetiben most bemutatandó két egyfelvonásos, a *Befejezetlen szimfónia* és a *Családi kérdés* is tévéjátéknak íródott.

A 90-es évekbeli újrafelfedezése óta Márainak nemcsak színműveit játsszák teátrumokban. A *A gyertyák csonkig égnek* című regény színpadi változatát *Parázs* címmel maga Márai készítette az emigrációban. A filmváltozat Milos Forman rendezésében végül nem valósult meg, viszont Bécs és Berlin után, 2003-ban az egyik legrangosabb párizsi magánszínház, a Théâtre de l'Atelier, 2006-ban pedig Jeremy Irons főszereplésével a londoni Duke of York's Theatre tűzte műsorra sikerrel. Agárdy Gábor és Avar István emlékeztető alakítása után film is készült *A gyertyák...ból*.

Születésének 115. évfordulóján Márai visszatér oda, ahol első színházi sikereit aratta, a Nemzetibe.

plakát: OROSZ ISTVÁN

„ÉN VAGYOK AZ EXPEDÍCIÓVEZETŐ”

Árkosi Árpád rendező a titkok kifecsegeséséről, a habosítás káráról, a humor hasznáról és Márai erejéről

Miért értették félre Márai színműveit? Hogyan lehet a polgári társalgást izgalmas színházi kísérletté tenni? Miért nem szabad a színházi titkokat kifecsegni? Miként lehet a színészeket a csúcstámadásra felkészíteni? Árkosi Árpád válaszolt.

Azt mondja, egy próbafolyamat alatt nem szabad arról beszélni, milyen lesz az előadás. Interjút sem szeret adni. Miért?

– Önmagam becsúgya miatt, vagy hogy a világ tudomására hozzam, hogy mit gondolok dolgokról, felesleges interjút adni, mert azért van az előadás. Márpedig ha az nem tud párbeszédet folytatni azzal a közönséggel, akihez szólok, rég megette a fene. Egy interjú azokhoz is szól, akik nem láttak tőlem még semmit. Olyasmi ez, mintha szobrot mutogatnánk az interneten azzal az illúzióval, hogy valóságghú élményt érünk majd el vele. Én a megtapasztalt művészi alkotás, a mindenkorí tett mellett teszem le a voksom, és minden más, ami azt habosítja, „kel-lősíti”, nem érdekel.

Viszont mára megnőtt az igény arra, hogy aki alkotómunkát végez, más, elérhető fórumokon is beszéljen arról, amit képvisel a világban.

– Igen, de ez egy olyan kóros tünet, amely az információbiznisz következménye. Szinte minden művésztől soha eddig nem hallott új és rendkívüli megfogalmazásokat várnak. A színházak is turistautakat szerveznek a kíváncsiskodó nézőknek: felpróbálhatják a jelmezeket,

bemehetnek a díszletbe. Szerintem minden művészeti műhelynek úgy kellene őriznie alkotói módszereit és titkait, hogy azt csak a beavatottak ismerhessék meg. Én ennek a paparazzi-vágnak és igénynek nem szeretnék megfelelni.

Ha megmarad a titok, nagyobb az esély a katarzisa?

– Igen. Amikor valaki rájön, hogy ez a titok milyen fontos, többé nem akarja kifecsegni.

Mikor jött erre rá?

– Amikor nem akartam már meggyőzni a kritikusokat és a véleményformálókat arról, hogy mit gondolok a műről, amit rendezek. Megszüntettem a munkáim dokumentációjának gyűjtését, a korábbiakat pedig megsemmisítettem. Aki színházat csinál, az érti a döntésem lényegét: nincs értelme és rangja a rögzítésnek, a tegnapi tudásnak. A napjaiban már nem fontos, hogy ki vagyok, hanem az, hogy mivél válhatok a próbafolyamat során. Úgy dolgozom, hogy az egóm ne nyomorítson meg másokat.

Az expedícióvezető gesztusai | fotó: Eöri Szabó Zsolt

Máraiban mi az, ami fontos ma az Ön számára?

– Én egy „hátizsákos rendező” vagyok. Most a Nemzeti Színháznak Márai-vágya, terve volt velem kapcsolatban. Márai annyira titokzatos és bölcs, a színműveinek sorsa és megítélése annyira kétséges, hogy érdeemes a kísérletre.

Kétséges alatt mit ért?

– Olvastam darabjait és azokat az elemzéseket, kritikákat, amelyek drámáinak gyengeségeit taglalják. Láttam Márai-előadásokat szép, polgári enteriőrben, kiváló színészekkel, elegáns mozdulatokkal, „emelkedett” tónusú dialógusokkal. Véleményem szerint ő sokkal súlyosabb, elementárisabb lelki kataklizmákról írt, amelyeknek színpadi formája változatos, sokrétű megoldást kínál. Ha igaznak bizonyulnak a feltevéseim, akkor az előadás nézőit is megérintik, áthangolják ezek az átélt felismerések.

Mennyire kell felkészülnie egy íróból, akinek a művét rendezi?

– Amikor egy színpadi térben a színész kifejezi magát, akkor ott csak az érzéki igazságnak van létjogosultsága, és nem lehet Márai-bölcsességekkel handabandázni. Ha én értem a szerzőnek azt a szándékát, amit a művével ki akar fejezni, akkor nem kell sok elméleti fontoskodás ahhoz, hogy egyszerű mesterségbeli fogásokkal nekilássunk megcsinálni az előadást. Az író, a színész és én is életismeretből és a kifejezés bátorságából vizsgálunk. Úgy gondolom, minden általam rendezett előadásban felismerhető az az érzelmi és szellemi partitúra, amit a szerzővel „egyetértésben” alakítok ki. A próbák során ezért nincs Márai-kimittud, és nem tervezünk nemlétező sírjához zárandoklatot.

A Családi kérdés és a Befejezetlen szimfónia két önálló mű. Miként fűzhető egybe a kettő?

– Az egyik darab egy európai, a másik egy családi problémáról szól, de mindkettőben a szereplők küzdelmei a megváltás esélyéről vallanak.

Márai a színműveiben is a szeretet, a szerelem általi megváltást, megigazulást járja körül. A két egyfelvonásost ez a központi gondolat köti össze és avatja egész estés színházi eseményé.

A jelenlegi Európa megfelel annak a közös Európa-képnek, aminek az igénye a Befejezetlen szimfóniában megjelenik?

– Hogy az európai probléma aktuális-e? Igen, az. Európának nincs szuverenitása, ráadásul a nemzetállamok autonómiájának kísérleteiben, sodrásában éli mindennapjait. Ennek ellenére, vagy talán éppen ezért, mégis szeretne egy közös szívvel létezni. Ennek a szívnek a dobbanása lehetne az a bizonyos szimfónia.

A színészekkel kötetlenül, sok humorral próbál. Lehet ezt módszerének tekinteni?

– Az én módszerem, hogy a próbák elején nem veszem komolyan magam. A színészeknek is fesztelenebb, termékenyebb alkotói légkört jelent, ha nem egy komoly megmondóemberrel találkozunk naponta, hanem egy olyan játékmesterrel, aki önironiára is képes. A színházi előadás létrehozását mindig egy expedícióhoz hasonlítom – a lengyel színház használta először ezt a metaforát –, amiben én vagyok az expedícióvezető. Az is megtörténhet, hogy szakadékba vezetem a csapatot, ezért minden nap meg kell szolgálnom és ki kell érdemelnem a bizalmukat. A humor segít oldani azt a félelmet is, amely sok alkotót lebéni, ha – maradva a metaforánál – az oxigénpalack nélküli csúcstámadásra gondol. Humorral még azt is bevallhatjuk, hogy ma csak öt métert mentünk előre, vagy éppen meg se találtuk az ösvényt. De ez a taktika nem minden színházban és nem minden helyzetben működik.

MAROSI VIKTOR

Blaskó Péter:

„...a munka elején még csak szerepvázak vannak, ezeket látjuk el a hathetes próbafolyamat alatt hússal, vérrel, idegrendszerrel. Magunkból egy másik figurát alakítunk, ami végül is mi vagyunk.”

HAGYMA ÉS PUZZLE

Bánsági Ildikó, Tóth Auguszt, Blaskó Péter – színészgondolatok a próbák szünetében

Márai Sándor két egyfelvonásosának próbáin jártunk. Kíváncsiak voltunk, hogyan dolgoznak a színészek, munka közben mi foglalkoztatja őket, mit gondolnak szerepeikről...

A jelzésértékű díszletben héliumos lufik lebegnek. Az egyikre kalapot tesznek – kész egy figura. Viccelődnek. A színészek és Árkosi Árpád rendező éppen a jelmezterveket nézegetik. A Nemzeti Színház ötödik emeleti próbahelyiségében, az úgynevezett Panoráma teremben Márai Sándor *Családi kérdés*-ét próbálják.

Blaskó Péter váratlanul jelenik meg a díszletablakban: „Ne ijedj meg!” Partnere, Söptei Andrea foghegyről szól vissza neki: „Mit akarsz?” Közben takarít, és megteríti az asztalt. Egyelőre mindenki a hangját, karakterét keresi. A rendező közben támpontokat ad Blaskónak: „Neked ebben a házban érzelmi részvényed van. Ezen a szófán kaptad el majdnem a csajt...” – és véleményt formál: „A férfiak vacak figurák. Persze a nők is.” Közben anekdotázik, humorral oldja a „Márai-feszültséget”.

– A próbák improvizációja mindig a keresés fázisa – mondja Blaskó Péter. – Otthon elképzelsz pár dolgot, amit aztán eldobsz vagy viszel tovább. A rendelkező próbán, vagyis a munka elején még csak szerepvázak vannak, ezeket látjuk el a hathetes próbafolyamat alatt hússal,

vérrel, idegrendszerrel. Magunkból egy másik figurát alakítunk, ami végül is mi vagyunk.

– A színész olyan, mint egy régész – hoz egy hasonlatot Bánsági Ildikó a próbákról. – Megérkezik a terepre, és elkezd kutatni. Először talál egy cserépdarabot, aztán még egyet, majd egyre többet, lassan kezd kirajzolódni valami. A karakter, a figura, a cselekmény íve... A színész így halad előre. Mondatról mondatra, jelentről jelentre. Vannak persze napok, amikor a legjobb szándék mellett sem talál az ember semmit. De tudni kell folytatni! Nagyon szeretem, amikor eljönnek az összpróbák, és már látjuk, hogy a cserépdarabokból összeállt valami egész, de még nincsenek nézők... A premieren aztán még nagyobb a tét, hiszen akkortól már a közönség ítél.

Másnap délelőtt a *Befejezetlen szimfónia* próbáját nézzük. Nagy-Kálózy Eszter és Tóth Auguszt már biztosan mondják a szöveget, a rendező mégis egyre többször állítja meg őket.

– Dehogy! – vágja rá Tóth Auguszt, amikor azt firtatjuk, nem zavaró-e, hogy a lendületes szövegmondást Árkosi Árpád folyton meg-

Bánsági Ildikó:

„A színész olyan, mint egy régész. Megérkezik a terepre, és elkezd kutatni. Először talál egy cserépdarabot, aztán még egyet, majd egyre többet, kezd kirajzolódni valami. A karakter, a figura, a dolog íve...”

Tóth Augusztia:

„A rendezőnek és a színészeknek is van víziójuk a karakterekről. A próbák során ezeket egyeztetjük, aprólékosan kivesézzük a darab minden mozzanatát, majd megpróbáljuk összerakni az egészet.”

akasztja. – A részpróbáknak éppen ez a lényege. Akár szavanként is megállunk és elemzünk.

A színésznő számára ez a legizgalmasabb fázisa a munkának, amit ahhoz hasonlít, mint amikor valaki szétbont egy hagymát. Egymás után hántják le a rétegeket, és próbálnak minél mélyebbre jutni. A színházi hagyma rétegei persze sosem fogynak el...

– A rendezőnek és a színészeknek is van víziójuk a karakterekről. A próbák során ezeket egyeztetjük, aprólékosan kivesézzük a darab minden mozzanatát, majd megpróbáljuk összerakni ezeket egy egészé. Előbb mindent szétbontunk, mint a hagymát, aztán meg összerakjuk, mint egy puzzle-t.

Márait a polgári értékek fenntarthatósága, a kultúra hanyatlása mellett a szerelem, az öregedés, az elmúlás is foglalkoztatta. Míg a *Befejezetlen szimfónia* a második világháború utáni Európa kérdése mellett a

kor „vágytalanságáról” is szól, a *Családi kérdés* egy házasságon keresztül mutatja be, hogy az elfojtott vágyak hogyan mérgezik meg az életet.

– Amerikában szembesült Márai igazán azzal, hogy mi is az európai létezés technika, hogy mi is az európai értékrend, mindez ott lebeg a *Befejezetlen szimfónia* történetében – veti fel Blaskó Péter. – Nagyon élő és mai problematika ez. Máraiban mindezeket túl a legcsodálatosabb, hogy az élet dolgairól milyen mély tudása van. Az előadás két egymástól különböző része valamiképpen mégis ugyanaz. A *Családi kérdés* a „mikrokozmosz”, a *Befejezetlen szimfónia* pedig a „makrokozmosz” felől mutatja az embert, az életet.

Két egymással rivalizáló nő – feleség, szerető – beszélgetését hallgatjuk a *Befejezetlen szimfóniában*. Egyvalaki nincs jelen, a férfi, a zeneszerző, aki mindkettejük életében fontos szereplő. Az egyik nő európai, a másik amerikai, és mindketten másképpen élik meg a nőiséget.

Márai Sándor

Családi kérdés

Befejezetlen szimfónia

két egyfelvonásos

CSALÁDI KÉRDÉS

Lajos – BLASKÓ PÉTER I

Eszter – SÖPTEI ANDREA I

Flóra – BÁNSÁGI ILDIKÓ

BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA

Alice – NAGY-KÁLÓZY ESZTER I

Edit – TÓTH AUGUSZTA

Díszlet: Antal Csaba // Jelmez: Kiss Beatrix

// Zeneszerző, dramaturg: Verebes Ernő

// Ügyelő: Lovass Ágnes // Sógó: Kónya

Gabriella // Rendezőasszisztens: Kernács

Péter

Rendező: Árkosi Árpád

mikor? hol?

PREMIER: 2015. április 12.

Kaszás Attila Terem

– Mindketten féltékenyek egymásra – avat be a két nő viszonyába Tóth Augustza. – De látszólag a felség, Alice a nyertes, és Edit, a platói szerető a vesztes. A későbbiekben kiderül, hogy a Mester számára talán a szerető fontosabb, mint a felesége. Két művelt, intelligens nő párját láthatjuk egy párbeszédén keresztül. A maga módján mindkettőnek igaza van, és két, előítélettel teli, sokat szenvedett nő alakja bontakozik ki, akik igazán soha nem találták meg a boldogságot.

Márairol tudjuk – írt róla, kiderül a műveiből is –, hogy képtelen volt a monogámiára. Vajon színészként fontos-e ismerni a hús-vér Márait? Segít-e, ha megértjük a darab keletkezésének hátterét, az író inspirációját?

– Én abban biztos vagyok, hogy nem tudom ezt megkerülni – teszi egyértelművé Tóth Augustza. – Fiatalkorom óta olvasom Márai írásait, amelyekből tudás és bölcsesség árad, de tudom, a szerzőjük nem feltétlenül ezen bölcsességek szerint élte a mindennapjait. Szerette a nőket, így a szép és tehetséges színésznőket – olykor egyszerre többet is. És gond nélkül hagyott ott egy halálosan szerelmes nőt a kávéházban, miután megette a rétesét, mondván, nincs szüksége tovább a szeretetére. De ne ítéld, hogy ne ítéless! Nem tudhatjuk, valójában hol volt az igazság.

Márai darabjaiban a beszéd, a szöveg mindig meghatározóbb, mint maga a cselekmény. Hogyan lehet egy szövegközpontú előadás végig izgalmas?

– A próbák során kezdtem olyan momentumokat észrevenni a szerepemben, ahol történhet valami cselekmény, esemény, ha már unalmassá válna a szöveg. Ez lehet csupán csak egy pillantás, vagy egy apró, szinte észrevétlen mozdulat – mondja Bánsági Ildikó, utalva arra, hogy a jó rendező nem hagyja belelaposodni a színészt a szövegébe, hanem játéklehetőséget kínál: akár a szöveg helyett, akár azért, hogy egy-egy mondat – és ezáltal a gondolat, a mondanivaló – megcsillanjon.

– Talán úgy tudjuk fenntartani a néző érdeklődését, ha feszes, koncentrált, érzelmileg túlfűtött, váratlan emocionális fordulatokkal fűszerezett előadást hozunk létre – mondja Tóth Augustza. – Ez a *Befejezetlen szimfónia* esetében különösen nehéz feladat, mert „helyzetnélküliség” jellemzi a darabot, pontosabban egyetlen helyzet van: két nő beszélget. Ezt kell nekünk izgalmassá tenni, megtölteni indulatokkal, igaz érzésekkel, pontos szándékokkal. Érzelmek és energiák egymásba feszülése nélkül mindkét darab csupán intellektuális társalgás lenne.

Blaskó Péter szerint Márai polgári szalonhangvételt el kell mozdítani, és szenvedélyesebbé, életteli telibbé kell tenniük a konfliktusokat, az előadások atmoszféráját. A két darabot nem reális díszletben, de realista stílusban játsszák, e két „véglet” között kell a színészeknek az arányokat megtalálniuk.

S hogy lehet-e más a színészi szándék estéről estére?

– A szándék mindig ugyanaz: hatni – fogalmaz Tóth Augustza, és hozzáteszi: a színész aznapi lelkiállapotából adódóan lesz a „megfogalmazás” kicsit mindig más: hol pontosabb, hol váratlanabb, máskor meglepetésszerű. – Arra kell törekednünk, hogy állapottól függetlenül minden előadáson a legjobb formánkat fussuk. A színészet társasjáték. Ha jól csináljuk, mindenki élvezi ezt a játékot: mi színészek, és azok, akiknek játszunk, vagyis a közönség.

Az április 12-i premier még messze van, de Bánsági Ildikó már előre örül annak, hogy érdekes térben játsszák az előadásokat, hiszen körben ül majd a közönség, akik így nem pusztán nézők, hanem beavatottak lesznek.

2015. március 8-14.

MAROSI VIKTOR – KORNIA ISTVÁN

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

MITEM, 2014

Zéró liturgia

rendező: **Valerij Fokin** | Alekszandrinszkij Színház
Szentpétervár, Oroszország

Gogol: Revizor

rendező: **Viktor Rzsakov**
Művész Színház Iskolastúdió
Moszkva, Oroszország

Asztafjev: Elátkozottak és meggyilkoltak

rendező: **Viktor Rzsakov** | Művész Színház
Moszkva, Oroszország

Alhadi: CAMP (Tábor)

rendező: **Muhaned Alhadi**
Iraki Nemzeti Színtársulat
Bagdad, Irak

Csehov: A sirály

rendező: **Tomi Janežič** | Szerb Nemzeti Színház
Újvidék, Szerbia

Beckett: Első szerelem

rendező: **Gemza Péter** | Csokonai Nemzeti Színház
Debrecen, Magyarország

Lermontov: Álarcosbál

rendező: **Rimas Tuminas** | Kis Színház
Vilnius, Litvánia

Godot improvizációk

rendező: **Petru Vutcăru** | Eugène Ionesco Színház
Kisinyov, Moldova

Szénási – Zsukovszkij – Lénárd:

Mesés férfiak szárnyakkal
rendező: **Vidnyánszky Attila** | Nemzeti Színház
Budapest, Magyarország

Molière: Don Juan

rendező: **Alexander Morfov**
Ivan Vazov Nemzeti Színház
Szófia, Bulgária

Fosse: Egy nyári nap

rendező: **Farid Bikcsantajev**
Galiaskar Kamal Állami Tatár Színház
Kazány, Oroszország (Tatár Köztársaság)

Shakespeare: Macbeth

rendező: **David Doiasvili**
Állami Zenés és Drámaszínház
Tbiliszi, Grúzia

Két sorsjegy

rendező: **Alexandru Dabija**
I. L. Caragiale Nemzeti Színház
Bukarest, Románia

ALICE – körfutás két felvonásban

rendező: **Andrej Mogucsij** | Nagy Drámai Színház
Szentpétervár, Oroszország

Skomsvold:

**Minél gyorsabban megyek,
annál kisebb vagyok**
rendező: **Margreth Olin** | Nemzeti Színház
Oslo, Norvégia

Shakespeare: Ahogy tetszik

rendező: **Silviu Purcărete** | Nemzeti Színház
Budapest, Magyarország

Harmsz: Az öregasszony

rendező: **Vladislavs Nastavševs** | Nemzeti Színház
Riga, Lettország

Claudel – Honegger: Johanna a máglyán

rendező: **Vidnyánszky Attila** | Nemzeti Színház
Budapest, Magyarország

Tahmaz: Hová? Merre?

rendező: **Volkan Özgömeç** | Állami Színház
Ankara, Törökország

2014

2015

2014 és 2015

MITEM, 2015

Cervantes: Entremeses (Komédiák)

rendező: **José Luis Gómez** | Teatro de La Abadía

Madrid, Spanyolország

Deutsch – Langhoff: Apolló Mozi

rendező: **Matthias Langhoff**

Théâtre Vidy-Lausanne

Vidy-Lausanne, Svájc

Isten ostora

rendező: **Vidnyánszky Attila** | Nemzeti Színház

Budapest, Magyarország

Marivaux: Arlequin, a szerelem által pallérozva

rendező: **Thomas Jolly**

Compagnie La Piccola Famiglia

Rouen, Franciaország

Dosztojevszkij: A Karamazov testvérek

rendező: **Luk Perceval** | Thalia Theater

Hamburg, Németország

Shakespeare: Szentivánéji álom

rendező: **David Doiasvili** | Nemzeti Színház

Budapest, Magyarország

Rózewicz: Fehér házasság

rendező: **Oleg Žiugžda** | Maska Teatr

Rzeszów, Lengyelország

Csehov: A sirály

rendező: **Jan Bosse** | Burgtheater

Bécs, Ausztria

Plevneš: Az örök ház

rendező: **Dejan Projkovski** | Nemzeti Színház

Szkopje, Macedónia

Kutyaház

(Franko, KLIM, Barka nyomán)

rendező: **Vlad Troickij**

„DAKH” Kortárs Művészeti Központ

Kijev, Ukrajna

LETTORSZÁG

★ Riga

LITVÁNIA

★ Vilnius

ELORSZÁG

★ Varsó

OROSZORSZÁG

★ Moszkva

Kazány

Verso Medea

rendező: **Emma Dante** | „Sud Costa Occidentale”

Palermo, Olaszország

Sarkadi – Fábri – Nádasy – Vincze: Körhint

rendező: **Vidnyánszky Attila** | Nemzeti Színház

Budapest, Magyarország

Ibsen: Brand

rendező: **Zsótér Sándor** | Nemzeti Színház

Budapest, Magyarország

Faulkner.Csend

rendező: **Viktor Ryzakov**

Művész Színház Iskolastúdió

Moszkva, Oroszország

Gorkij: Éjjeli menedékhely

rendező: **Viktor Ryzakov** | Nemzeti Színház

Budapest, Magyarország

UKRAJNA

★ Kijev

MOLDOVA

★ Kisinyov

ROMÁNIA

★ Bukarest

★ Belgrád

SZERBIA

★ Szófia

BULGÁRIA

★ Szkopje

MACEDÓNIA

GRÚZIA

★ Tbiliszi

★ Ankara

TÖRÖKORSZÁG

Filippo: Belső hangok

rendező: **Toni Servillo** | Teatro Piccolo

Milánó, Olaszország

The Chronic Life

rendező: **Eugenio Barba** | Odin Teatret

Holstebro, Dánia

Shakespeare: A vihar

rendező: **Alekszandr Morfov**

I. L. Caragiale Nemzeti Színház

Bukarest, Románia

Molière: A fősvény

rendező: **Bocsárdi László** | Tamási Áron Színház

Sepsiszentgyörgy, Románia

Vişniec: Hangok a sötétben

rendező: **Éric Déniand** | Collectif Kahraba

Franciaország

IRAK

★ Bagdad

A FÖSVÉNY

Molière komédiája Sepsiszentgyörgyről – címszerepben Pálffy Tibor

„Boldog akarok lenni!” – mondja Cléante *A fősvény*ben. Bár ezt akármelyik szereplő mondhatná. Sőt, akármelyikünk ugyanígy mondaná. Mert mind a boldogságot keressük – vagy csupán a boldogulást? Egy színházi előadás (akárcsak egy új év kezdete) tökéletes alkalom arra, hogy ezt a kérdést felvessük. Milyen stratégiát választottunk eddig a (túl)élésre? Mire alapoztuk az életünket? Van, aki számára az emberi viszonyok a legértékesebbek. Pedig ez azt is jelenti, hogy nem használhatja (el) a másikat. Mások ellenkezőleg: életelen dolgokat bálványoznak. Mert azokat jól lehet használni. S mind közül a pénz a legsimulékonyabb...

Ugyanígy vannak ezzel *A fősvény* szereplői. A szeretetvágy, illetve a tulajdon vágya hajtja őket. Hol ettől, hol attól remélnék biztonságot. De leginkább mindkettőtől.

Az előadás nem kezesbárányokról szól. A molière-i komédia nem könnyű hab, hanem kemény penge, amely az embert a benne munkáló szeretetlenségre csupaszítja le. „Mert hát ugyan szeret téged, de a pénzt, azt mégiscsak jobban szereti” – halljuk az előadásban.

Van-e a mi életünkben, amit jobban szeretünk a pénz által nyújtott biztonságnál?

Ha van, nevetni fogunk a nézőtérén. Ha nincs...

Molière darabját a Tamási Áron Színház előadásában, Bocsárdi László rendezésében láthatjuk. A sepsiszentgyörgyi teátrum helyzetéből fa-

kadóan a magyar és a román színházi kultúra mezsgyéjén alakította ki mára európai hírűvé vált saját művészi arculatát, mely a többnyire mozgáson alapuló román színházművészet stílusbeli sajátosságait ötvözi a magyar színjátszás realistább, racionálisabb szemléletmódjával.

Nagy-Kálózy Eszter Klasszikusok újratöltve

Sok külföldi rendezővel dolgoztam, számos nemzetközi fesztiválon jártam már, és mindig az derült ki számomra, hogy a színház közös nyelvünk. Akár németül, oroszul, románul beszélnek is a színészek a színpadon, lényegét, mélyét, vagyis az emberi

történeteket tekintve, mind ugyanazokból a közös gyökerekből táplálkozunk – értjük egymás „szavát”. Nagyon kíváncsi vagyok a klasszikusok új értelmezésére, és az európai színház egyik nagy újtójának, Eugenio Barbának az előadására.

Szerintem ne hagyja ki!

A SIRÁLY
(Burgtheater, rendező: Jan Bosse)

APOLLÓ MOZI
(Theatre Vidy-Lausanne, rendező: Matthias Langhoff)

A FÖSVÉNY
(Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház,
rendező: Bocsárdi László)

mikor? hol?

MITEM | április 26. – 19 óra • Nagyszínpad

a Tamási Áron Színház (Sepsiszentgyörgy, Románia) előadása
3 óra, két szünettel, magyar nyelven, angol felirattal

| fotók: Fabio Esposito

BELSŐ HANGOK

Oscar-díjas főszereplő és rendező – Toni Servillo

Alberto bátyjával, Carlóval és külön nagybátyjával, Nicolával él, aki csak petárdák robbantásával hajlandó kommunikálni a külvilággal. Alberto „meggyőzi” magát arról, hogy a szomszédos Cimmurata család meggyilkolt valakit. A Cimmuratakat letartóztatják, de nyom-

ban szabadon is engedik őket, mivel az Alberto által megjelölt helyen nyoma sincs holttestnek. Hazatérve Alberto, Carlo és Nicola már egymást kezdik gyanúsítani, amikor – ahogyan annak egy igazi vígjátékban lennie kell – megjelenik a gyilkosság áldozata...

A szerző, Eduardo De Filippo (1900–1984) olasz író, forgatókönyvíró, filmrendező, színész, színházigazgató, aki saját produkcióinak írója, rendezője, főszereplője volt egy személyben. Sok tekintetben hasonlít rá a világhírű Toni Servillo, aki a *Belső hangok* előadásnak rendezője és főszereplője is, és nápolyi születésű, akárcsak de Filippo.

Az 1959-ben született Servillo – akit a közelmúltban az Oscar-díjat nyert *A nagy szépség* című filmben láthattunk a mozikban – színpadi színészként is ismert. A *Belső hangok* (*Le voci di dentro*) 2013-ban elnyerte a „Le Maschere del teatro” (Színházi Maszk) nevű díjat, és megkapta a legjobb rendezésért és a legjobb színpadi alakításért járó elismerést. Servillo operarendezőként Martin y Soler, Mozart, Cimarosa, Muszorgszkij, Richard Strauss, Beethoven, Rossini műveinek színre állításával is nevet szerzett magának.

– Sosem engedtem, hogy a filmsikerek elcsábítsanak attól, amit az életemben a legfontosabbnak tartok: a színháztól. Nagy öröm számomra, hogy *Belső hangok* 350. előadását Budapesten, a MITEM-en játszhatjuk – nyilatkozta Servillo.

Reviczky Gábor Ihlető feszültség

Vendégként, külföldön játszani mindig nagy öröm és izgalom. A színész ilyenkor mindig különleges lelkiállapotban játszik, hiszen nem saját közönsége, anyanyelvét beszélő nézők előtt lép fel. Kíváncsi vagyok az ide érkező rangos társulatok esetében is erre az

ihlető, teremtő feszültségre. Különlegesen érdekelnek az olyan művek, amelyekben magam is játszottam. Ilyen *A Karamazov testvérek* és *A vihar* – szeretném látni, ők hogyan csinálják. És persze kíváncsian várom Toni Servillót, akit filmekből már jól ismerünk.

Szerintem ne hagyja ki!

BELSŐ HANGOK

(Teatro Piccolo, rendezte és a főszerepben: Toni Servillo)

A KARMAZOV TESTVÉREK

(Thaliatheater, rendezte: Luk Perceval)

A VIHAR

(Nemzeti Színház, Bukarest, rendezte: Alekszandr Morfov)

mikor? hol?

MITEM | április 22., 23. – 19 óra • Nagyszínpad

a Teatro Piccolo (Milánó, Olaszország) előadása

1 óra 50 perc szünet nélkül, olasz nyelven, magyar és angol felirattal

A KARAMAZOV TESTVÉREK

Mesterhármas: Dosztojevszkij, Perceval, Thalia Theater

Krimiként mesélik el a színpadon az öreg, elzüllött Fjodor Karamazov és három fia történetét a hamburgi Thalia Theater kitűnő művészei. A legidősebb fiú, Dimitrij a menyasszonyával érkezett szülővárosába, hogy az apa által elherdált anyai örökséget követelje. Apa és fia egy másik nő, Grusenyka kegyeiért versengenek, érte Dimitrij a menyasszonyát is kész elhagyni. Iván, a másodszülött titokban Dimitrij menyasszonyába szerelemes, és ugyancsak megveti apjukat, ám ezt nyíltan

nem vallja be. Iván teszi fel a veszélyes kérdést: Ha nincs Isten, akkor mindent szabad? Megismerjük Aljosát, a legfiatalabb Karamazovot, aki egy kolostor falai között keresi az útját ebből a fertőből, és ott van még a nyomorék lakáj, Szmergyakov is. Egy éjszaka brutálisan meggyilkolják az öreg Karamazovot – mindenkinek volt indítéka. Dosztojevszkij hatalmas regénye arról az örök küzdelemről szól, amit az élet értelmének és saját erkölcsi normáinknak a megtalálásáért élünk, szenvedünk végig.

Az előadás rendezője Luk Perceval, akit ma Európa egyik legjelentősebb színházi rendezőjeként tartanak számon. 1979-ben színészként kezdte pályáját az antwerpeni Nemzeti Színházban, amelynek 1998-tól intendánsa és átalakítója volt. Később „Blauwe Maandag Compagnie” néven társulatot alapított. Előadásaival szerepelt többek között a Salzburgi Ünnepi Játékokon és a berlini Theatertreffenen. 2005 és 2008 között berlini Schaubühne házi rendezője volt, 2009 óta Thalia Theater vezető rendezője. A „The truth about THE KENNEDYS” 2010-ben a Nemzeti Színházban, az Oroszországban rendezett Macbethje tavaly Gyulán vendégszerepelt.

mikor? hol?

április 17. – 18. óra • Nagyszínpad

a Thalia Theater (Hamburg, Németország) előadása
3 óra 30 perc egy szünettel, német nyelven magyar felirattal

| fotó: Armin Smailović

Tompos Kátya

Közösen: a színház nyelvén

Fontosnak tartom, hogy különböző országok színházi kultúrái találkozzanak egymással. Jó érzés szembesülni azzal, hogy van valami, ami mindannyiunk számára közös: a színház nyelve. Mindig nagy hatással vannak rám más országok tehetséges színészei,

rendezői, alkotói. Tanulunk egymástól, töltődünk, energiákat, gondolatokat cserélünk, és a végén rájövünk, mennyire hasonlóan látjuk a világot, az emberi lét nagy kérdéseit, kis dolgait...

Szerintem ne hagyja ki!

A KARAMAZOV TESTVÉREK
(Thalia Theater, rendezte: Luk Perceval)

AZ ÖRÖK HÁZ
(Macedón Nemzeti Színház, rendezte: Dejan Projkovski)

VERSO MEDEA
(Sud Costa Occidentale, rendezte: Emma Dante)

THE CHRONIC LIFE

A világszínház egyik nagy mesterének üzenete 2031-ből

| fotó: Jan Rűsz

A spanyol, angol, román, cseh és baszk nyelven szóló előadást Anna Politkovszkaja és Natalja Esztemirova újságíró és emberjogi aktivista emlékének ajánlja a rendező. A két nőt 2006-ban, illetve 2009-ben ismeretlenek gyilkoltak meg, mert felemelték szavukat Oroszországban a csecsenkérdésben. A *The Chronic Life* szereplői: a Fekete

Madonna, egy baszk tisztviselő özvegye, egy csecsen menekült, egy román háziasszony, egy dán ügyvéd, egy rockzenész a Feröer-szigetéről, egy kolumbiai fiú, aki az Európában eltűnt apját keresi, egy olasz utcazenész és két zsoldos...

A harmadik világháború után, 2031-ben járunk, Európa több országában. Csoportok és magánemberek találkoznak és mérettetnek meg egymással álmaik, csalódásaik és vágyaik által. Egy latin-amerikai fiú érkezik: apját keresi, aki megmagyarázhatatlanul eltűnt. „Hagyj fel a kereséssel!” – mondják körülötte, s kísérik ajtóról ajtóra. A fiút nem tudása vagy ártatlansága menti meg. Egyfajta újonnan felfedezett közöny vezeti. Mindez zavart kelt bennünk, akik nem hiszünk többé a hihetetlenben: hogy egyetlen áldozat élete felbecsülhetetlen, és többet ér Istennél.

Az 1936-ban Olaszországban született Eugenio Barba 1954-ben költözött Norvégiába, ahol hegesztőként és tengerészként dolgozott, majd francia és norvég irodalmat tanult Oslóban, később rendezést Varsóban. Csatlakozott Jerzy Grotowskihoz, megjárta Indiát. 1964-ben alapította meg az Odin Színházat, amelynek előadásai társadalmi rétegek, kultúrák, nyelvek, közösségek és intézmények között teremnek hidat.

Trill Zsolt Sokszínű két hét

Nagyon szeretek külföldi rendezőkkel dolgozni, mert mindig felfrissítik az embert, másfajta gondolkodással ismertetnek meg bennünket. Mivel Magyarországon nincs a MITEM-hez hasonló találkozó, jó kezdeményezésnek tartom – nézőként; és

komoly megmérettetésnek – fellépő színészként. Az idén – a tavalyihoz hasonlóan – sokszínű lesz ez a két hét. Örülök, hogy a német színházi világ is megjelenik a MITEM-en, és nagyon várom Eugenio Barba rendezését, a *The Chronic Life*-ot.

Szerintem ne hagyja ki!

ENTREMESES

(Teatro de La Abadía, rendező: José Luis Gómez)

THE CHRONIC LIFE

(Odin Teatert, rendezte: Eugenio Barba)

FAULKNER.CSEND

(Moszkvai Művész Színház Iskolastúdiója, rendező: Viktor Ryzsakov)

mikor? hol?

április 24. – 19 óra; április 25. – 17 óra • Gobbi Hilda Színpad

a Odin Teatret (Holstebro, Dánia) előadása

70 perc szünet nélkül, dán, spanyol, angol, román, cseh és baszk nyelven, felirat nélkül

Eugenio Barba április 11-én lesz a Nemzeti Színház vendége. Erről bővebben az 50. oldalon!

BUDAPEST 2015. ÁPRILIS 14–28.

FESTIVÁLPROGRAM

április 14.

KEDD

17:00

Gobbi Hilda Színpad

Miguel de Cervantes

ENTREMESES (Komédiák)

rendező: José Luis Gómez

Teatro de La Abadía – Madrid, Spanyolország

(1 óra 50 perc egy szünettel. Spanyol nyelven, magyar és angol felirattal.)

április 14.

KEDD

19:00

Nagyszínpad

Michel Deutsch – Matthias Langhoff

APOLLÓ MOZI

rendező: Matthias Langhoff

Théâtre Vidy-Lausanne – Vidy-Lausanne, Svájc

(3 óra egy szünettel. Francia nyelven, magyar szinkrontolmácsolással.)

április 15.

SZERDA

19:00

Nagyszínpad

Bánffy Miklós A nagyúr c. műve alapján

ISTEN OSTORA

rendező: Vidnyánszky Attila

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

(2 óra 20 perc egy szünettel. Magyar nyelven, angol felirattal.)

április 16.

CSÜTÖRTÖK

17:00 és 20:00

Gobbi Hilda Színpad

Marivaux

ARLEQUIN, A SZERELEM ÁLTAL PALLÉROZVA

rendező: Thomas Jolly

Compagnie La Piccola Familia – Rouen, Franciaország

(1 óra 30 perc. Francia nyelven, magyar felirattal.)

április 17.

PÉNTEK

18:00

Nagyszínpad

F. M. Dosztojevszkij

A KARAMAZOV TESTVÉREK

rendező: Luk Perceval

Thalia Theater – Hamburg, Németország

(3 óra 30 perc. Német nyelven, magyar felirattal.)

április 18.

SZOMBAT

15:00

Nagyszínpad

William Shakespeare

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

rendező: David Doiassvili

Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország

(3 óra 15 perc egy szünettel. Magyar nyelven, angol felirattal.)

április 18.

SZOMBAT

19:00

Gobbi Hilda Színpad

Tadeusz Rózewicz

FEHÉR HÁZASSÁG

rendező: Oleg Žugžda, Maska Teatr – Rzeszów, Lengyelország

(2 óra. Lengyel nyelven, magyar felirattal.)

április 19.

VASÁRNAP

19:00

Nagyszínpad

A. P. Csehov

A SIRÁLY

rendező: Jan Bosse

Burgtheater – Bécs, Ausztria

(2 óra 45 perc egy szünettel. Német nyelven, magyar felirattal.)

április 20.

HÉTFŐ

19:00

Nagyszínpad

Jordan Plevneš

AZ ÖRÖK HÁZ

rendező: Dejan Projkovski

Nemzeti Színház – Szkopje, Macedónia

(3 óra egy szünettel. Macedón nyelven, magyar és angol felirattal.)

április 21.

KEDD

19:00

Gobbi Hilda Színpad

I. Franko, KLIM, V. Barka nyomán

KUTYAHÁZ

rendező: Vlad Troickij

„DAKH” Kortárs Művészeti Központ – Kijev, Ukrajna

(2 óra szünettel. Ukrán nyelven, magyar szinkrontolmácsolással.)

április 22. és 23.

SZERDA ÉS CSÜTÖRTÖK

19:00

Nagyszínpad

Eduardo de Filippo

BELSŐ HANGOK

rendező: Toni Servillo

Piccolo Teatro di Milano-Teatro d'Europa / Teatro di Roma /

Teatri Uniti di Napoli – Olaszország

(1 óra 50 perc. Olasz nyelven, magyar és angol felirattal.)

április 24. és 25. PÉNTEK 19:00 SZOMBAT 17:00 Gobbi Hilda Színpad	THE CHRONIC LIFE rendező: Eugenio Barba Odin Teatret – Holstebro, Dánia (70 perc. Dán, spanyol, angol, román, cseh és baszk nyelven, felirat nélkül.)
április 25. SZOMBAT 19:00 Nagyszínpad	William Shakespeare A VIHAR rendező: Alekszandr Morfov Bukaresti Nemzeti Színház (TNB) – Románia (3 óra egy szünettel. Román nyelven, magyar felirattal.)
április 26. VASÁRNAP 15:00 Kaszás Attila Terem	Matei Vişniec HANGOK A SÖTÉTBEN (bábelőadás) rendező: Éric Déniaud Collectif Kahraba - Franciaország (55 perc. Francia nyelven, magyar felirattal.)
április 26. VASÁRNAP 19:00 Nagyszínpad	Molière A FÖSVÉNY rendező: Bocskári László Tamási Áron Színház – Sepsiszentgyörgy, Románia (3 óra két szünettel. Magyar nyelven angol felirattal.)
április 27. HÉTFŐ 19:00 Gobbi Hilda Színpad	VERSO MEDEA rendező: Emma Dante „Sud Costa Occidentale” – Palermo, Olaszország (75 perc. Olasz nyelven, magyar felirattal.)
április 27. HÉTFŐ 19:00 Nagyszínpad	Sarkadi – Fábri – Nádasy – Vincze KÖRHINTA rendező: Vidnyánszky Attila Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország (1 óra 40 perc)
április 27. HÉTFŐ 21:00 Kaszás Attila Terem	Henrik Ibsen BRAND rendező: Zsótér Sándor Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország (2 óra 20 perc. Magyar nyelven, angol felirattal.)
április 28. KEDD 17:00 és 21:00 Gobbi Hilda Színpad	William Faulkner A hang és a téboly című regénye alapján FAULKNER.CSEND rendező: Viktor Rizsakov Művész Színház Iskolaútdió – Moszkva, Oroszország (2 óra 30 perc, egy szünettel. Orosz nyelven, magyar szinkrontolmácsolással.)
április 28. KEDD 19:00 Nagyszínpad	Makszim Gorkij ÉJJELI MENEDÉKHELY rendező: Viktor Rizsakov Nemzeti Színház – Budapest, Magyarország (1 óra 50 perc. Magyar nyelven, angol felirattal.)

13 ORSZÁG. 20 ELŐADÁS. 3 SZÍNPAD.

előadások, közörségtalálkozók, koncertek, szakmai beszélgetések

részletek: www.mitem.hu

A portrait of a middle-aged man with grey hair, a beard, and glasses. He is wearing a dark suit jacket over a black shirt. He is looking directly at the camera with a slight smile. His right hand is resting on his lap. The background is a plain, light-colored wall.

Brand, a tökéletes

Horkay Hörcher Ferenc

Zsótér felvállalja ezt a követelményt: hogy (csakis) a leglényegesebb dolgokról (Istenről, halálról, szerelemről és más démonokról) beszéljen, erősen, határozottan és megrendítően. Szerinte sincs színház erős gesztusok, az alapkérdések bátor felvetése nélkül.

A tűz és a jég temploma

Jót tesz a Nemzeti Színháznak, hogy feltűnik benne Zsótér Sándor nyugtalan rendezői alakja. Vidnyánszky ugyanis túl erős egyéniség ahhoz, hogy a teljes repertoár ráépüljön: nyomasztóan egyhangúvá válna a színház, ha csak az ő nyelvét beszélnék benne. Ezért fontosak azok a vendégek, akik dialógusképesek. Zsótér felvállalja ezt a követelményt: hogy (csakis) a leglényegesebb dolgokról (Istenről, halálról, szerelemről és más démonokról) beszéljen, erősen, határozottan és megrendítően. Szerinte sincs színház erős gesztusok, az alapkérdések bátor felvetése nélkül.

Ibsen *Brand*-ja alkalmas erre a feladatra. És valóban, igaza van a szerzőnek, nem csak azért, mert főhőse fiatal pap, istenes ember, aki a vallást a lehető legradikálisabban érti. Hanem azért, mert a dráma világa maga végletes. A lehető legdrasztikusabban szembesít kérdéssel: hogyan tehető életünk valóban méltóvá hitünkhöz. Nyilvánvaló, hogy ez olyan probléma, amely minden egyes nézőt képes a saját életével való szembenézésre kényszeríteni. Nem véletlen, hogy az előadás egy hatalmas falnyi ablak előtt játszódik, mely a forgalmas út esti fényeit átengedi ugyan, ám a sötét háttér miatt visszaveri a terem fényeit. A nézők így a színpal által épp magukat szemlélhetik.

A kritikus is rákényszerül az önvizsgálatra. Én mennyire maradtam hűséges ifjúkori eszményeimhez? Mit adtam fel belőlük? Megmaradt-e hitem, állom-e még a sors csapásait? Hogyan alapítottam családot, neveltem gyermeket, vettem részt közösségeim életében? Mikor és miben buktam el erkölcsileg?

Mindezeket a problémákat csakugyan képes számunkra megfogalmazni az előadás, s ez nyilvánvaló érdeme a drámának (írónak, fordítónak – a darabot Kúnos László és Rakovszky Zsuzsa új és hiteles versnyelvet használó fordításában adják elő), mint az előadásnak (rendezőnek, színésznek, stábnak).

Hogy mégsem itt ér véget a kritika, annak az a magyarázata, hogy gondolatilag mégis aggályos a produkció.

Aggályos ugyanis az a fajta végletesség, amelyet a dráma világa képvisel. Itt mindössze két lehetőség van: vagy kitarasz elveid mellett, s azért pusztulsz el (ez Brand sorsa), vagy hűtlenné válsz hozzájuk, s akkor azért buksz meg (ez a falusi közösség sorsa). A tűz és a jég is elpusztít. Ibsen darabjában nincs jó megoldás az ember életére. Isten (vagy a drámaíró) olyasfajta helyzetbe állítja hőseit, amelyben öncélük nincs a kiteljesülésre. Talán az író egyéni életválságának tükrözi ez a szemléletmód,

nem vitatom. De hogy „társadalompedagógiai” valóban termékeny helyzetet teremten-e ez a példázat, ahogy Zsótér sugallja, azt legalábbis kétségesnek tartom. Tudja persze a rendező is, hogy Brand követhetetlen példa. Ám koncepciója (véltetőleg nem is olyan távol állva az írói szándéktól) az, hogy igenis szükség(ünk) van Brandra. Az előadás szinopszisa ezt így fogalmazza meg: „De kell, hogy legyenek Brandok, akikhez mérhetjük magunkat.”

Vegyük komolyan a felvetést: mennyire jó mérce Brand? Ezen a ponton a kritikusnak is karakteresen kell fogalmaznia: Brand útját családja halottai jelölik, szeretteihez fűződő viszonyában bizony Brand sokszor elbukik. Nem tud megbocsájtani halálos ágyán anyjának, s kicsi gyermeke, majd felesége halálát is vállalja papi hivatása érdekében. Nem magyarázat, hogy a krisztusi sorsot magára öltő pap áldozatának része a családja is. Arra figyelmeztet, hogy az együgyűség az életben súlyosan romboló erővé is válhat. Zsótérrel szemben úgy is értelmezhetjük, hogy a falusiak végső lázadása papjuk ellen annak könyörtelen (szeretetnélküli) követelése, irgalmat nem ismerő természete ellen szól.

Schöpfung Aladár írta a Nyugatban, 1926-ban: „A kéréletlen költő e kéréletlen alakja előtt, megvallom, bámulattal állok, de nem rokonszenvvel. »Isten nem oly zord, mint te vagy« – mondják Brandnak. De az én istenem nem zord, nem az ítélet istene, hanem a megértésé.” Nyilvánvaló, hogy itt az ószövevény és az evangéliumi istenkép közötti különbség érhető tetten, vagyis Brand túlzásba viszi követelését, egy irányban elfogult, s épp ez, mértékvesztése lesz tragikus vétké.

Zsótér színházának érdeme viszont, hogy nem aktualizál erőltetetten (talán csak a katolikus pap taszító alakja „szól ki” egy kicsit sután), mégis sikerül a mába helyezni a problémát, amit a jelmez és a díszlet is hűen kifejez. Színészei közül a leghálásabb szerep nyilvánvalóan Trill Zsolté, aki azonban küzd a romantikus rajongás színpadi gesztusnyelvével, az érettség még hiányzik ebből az alakításból. Az Ágneszt formáló Trokán Nórának vannak jó pillanatai, időnként kifejezetten hiteles tud lenni. Törőcsik Mari szellemlátó alakja viszont majdnem félkegyelmű, nem igazán működik – igaz, a közönség szeretete érződik, többször felcsattan a nevetés poénjain. A polgármester figurája „fideszesre” van véve, a szerepformálás (Mátray László) mégsem teljesen meggyőző, pedig elvileg világi ellensúlya is lehetne Brand alakjának.

Összességében elmondható: nem tökéletes, de esendőségében rokonszenves és izgalmas színház ez.

SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ

Juhász Ferenc hatalmas költeménye
színpadon és filmen

A 20. századi magyar költészet egyik legjelentősebb alkotója Juhász Ferenc. A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujából című nagyversének színházi és filmes verzióját is megrendezte Vidnyánszky Attila. Áprilisban mindkettő látható a Nemzeti Színházban. Főszerepben: Törőcsik Mari és Trill Zsolt.

Milyen üzenetet hozhat fentről, akinek megadatik, hogy betekintsen a titkok kapuján? Ki emeli fel a „fiút”, hogy eljuthasson oda, ahol az ég és a föld egymással találkozik? Vidnyánszky Attila, aki a költői színház eszközeivel újraírta Juhász Ferenc hatalmas versét, az elszakadásról és a hazatérés lehetetlenségéről mesél, és a közösség által a magasba emelt ember, a „fiú” felelősségéről.

Ákármilyen van is a titkok kapuján túl, aki odamerészkedik, csak jó hírt hozhat a közösségnek, amely őt oda felemelte – vallja a rendező.

A költeményről: a megtört, fájdalomában megöregedett anya várja vissza fiát a biztonságot nyújtó szülői házba. A fiú azonban nagy úton jár, a titkok kapuján szeretne áthaladni, mert odaát létezésének értelmét, igazságát sejtí. Anyja hiába csábítja a régi emlékekkel, a jól ismert

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Juhász Ferenc

Szarvassá változott fiú

játsszák: Törőcsik Mari, Trill Zsolt, Szűcs Nelli, Varga József, Tóth László, Rácz József, Kristán Attila, Kacsur András, Kacsur Andrea, Ferenci Attila, Sőtér István, Orosz Ibolya, Orosz Melinda, Béres Ildikó, Vass Magdolna, Ivaskovics Viktor, Szabó Imre, Gál Natália, Tarpai Viktória, Domáreckájá Júlia

Koreográfia: Horváth Csaba // Jelmez és díszlet: Oleksandr Bilozub // Dramaturg: Szász Zsolt // a rendező munkatársa: Kozma András

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

április 9. – 19 óra • Nagyszínpad

A beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház előadása

illatokkal, ízekkel, táncokkal, mesékkel, a halott apa megidézésével, a fiú nem térhet haza. A fiú az önmagáról való tudást áhítja, ám ez csak úgy lehetséges, ha önnön arcát felejt, ha „szarvassá változik”. A szarvassá változott fiúnak a gyökerektől az univerzumig a villanyfényben-benzinben fürdő városon keresztül vezet az útja, miközben folyamatosan felidéződnek számára a falusi otthon képei is.

A beregszásziak előadása követi Juhász Ferenc hosszúversének tagolását. Az első szakaszban „az Anya és a Fiú téren és időn átívelő, a gyerekkort, az összetartozást felidéző párbeszéde”, a kétségbeesett anyai kiáltás és a fiú fájdalmas, de kíméletlen mondata („anyám, édesanyám, nem mehetek vissza, ne csalogass engem”) visszhangzik. A recitált párbeszédet olyan elementáris képsorok kísérik, mint a szarvas-fiú ébredése, vagy a könyv-patákon egyensúlyozó szarvascorda rituális tánc. A második „epizodikus, már-már történeté összeálló, epikusba hajló jelenetsor” a fiúnak a modern városba vezető útját s az itt szerzett élményeit jeleníti meg, például találkozását a híveit benzinnel tápláló, sátáni nőakkal. A város izgalmas, kegyetlenebb tapasztalataival összemosódnak az otthon „földközei” és az apa temetésének szinte szürreális képei.

Az előadás katartikus pillanatok sorozatából épül fel. Ilyen többek között a „csak tiszta forrásból” színpadi megfogalmazása, valamint az utolsó jelenet, amikor a fiú a titkok kapuján a csillagok közé lép át – helyettünk, de értünk.

Vidnyánszky Attila 2009-ben a *Halotti pompa* és a *Három nővér* mellett a *Szarvassá változott fiú* rendezéséért kapta meg Moszkvában a Mejerhold-díjat. A színházi nyelv megújítóinak járó elismerést korábban olyan európai híró rendezőknek ítélték oda, mint Krzysztof Warlikowsky, Matthias Langhoff és Krystian Lupa. A 2003-ban született előadás sikerrel szerepelt a Bárka Színház nemzetközi fesztiválján, Kopolcson, az Ördögkatlan Fesztiválon, a kijevi GogolFesten és a Passages Fesztiválon (Metz, Nancy).

FILM A MITEM-EN

ápr. 19.

Színpadról a filmszalagra

„Minden fáj: az is, ami megtörtént, és az is, amire az ember számítana, de nem történik meg” – mondta a *Szarvassá változott fiú* tavaly novemberi bemutatóján Juhász Ferenc, aki az 1955-ben született művéről így fogalmazott: „a vers egyrészt kijelentés, másrészt kívánságok halmaza, harmadrészt bezártság és elvágyódás, negyedrészt pedig szeretetből épülő katedrális, amelynek nem lehet látni a tornyát, tetejét.”

Vidnyánszky Attila a 2003-ban rendezett előadás motívumait felhasználva forgatta a filmet, amelyben a színházi verzió szereplői – a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház színészei – játszanak, a főszerepeket Trill Zsolt és Törőcsik Mari alakítják. A mozgóképes vízió az elszakadás és a hazatérés mellett magáról a színházi alkotás folyamatáról szól...

mikor? hol?

április 19. – 17 óra • Gobbi Hilda Színpad

AZ ÖREG HÖLGY ÉS JÁSZAI

Vendégségben az egri Gárdonyi Géza Színház

Friedrich Dürrenmatt

Az öreg hölgy látogatása

tragikomédia

játsszák: Saárossy Kinga, Nagy András, Pálfi Zoltán, Kobolák Balázs, Orosz Krisztián, Reiter Zoltán, Baráth Zoltán, Blaskó Balázs, Dimanopulu Afrodité, Nagy Barbara, Endrédy Gábor, Sata Árpád, Kelemen Csaba, Rácz János, Tunyogi Péter, Várhelyi Dénes, Balogh András, Tóth Levente, Baranyi Péter, Szívós Győző, Lisztóczy Péter, Nagy Adrienn, Tóth-Pethő Orsolya, Dér Gabi, Vókó János, Radvánszki Szabolcs, Fehér István, Sata-Bánfi Ágota, Ivády Erika, Radvánszki Szabolcs, Káli Gergely

Díszlet: Csiszár Imre // Jelmez: Szakács Györgyi // Zene: Hérincs Dániel // Zene: Csiszár Virág

Rendezte: Csiszár Imre

mikor? hol?

április 1. – 19 óra • Nagyszínpad

„A komédia: a kétségbeesés kifejezése” – írja egy tanulmányában Dürrenmatt. És valóban – a minden művét komédiaként aposztrofáló szerző – kétségbeesett helyzeteket mutat számkra, igen szórakoztató módon.

Az öreg hölgy látogatása olyan történet, amely valahol Közép-Európában, egy kisvárosban játszódik. Dürrenmatt e reprezentatív műve kísérteties erejű példázat arról a társadalomról, amelyben a pénz ereje mindenható. A cselekmény, melynek során Güllen „becsületes polgárai” eljutnak egy náluk semmivel nem rosszabb társuk kollektív meggyilkolásáig, egy sorstragédia könyörtelenségével

gördül előre. Túl nagy a szegénység, a kísértés. *Az öreg hölgy látogatása* gonosz darab, de éppen ezért nem szabad gonoszul játszani, humánusan kell színre vinni, szomorúsággal, nem haraggal, és humorral egyszerre, mert semmi sem árt jobban ennek a tragikus végű komédiának, mint valamiféle ádáz komolyság.

Kocsis István

Jászai Mari (A megkoszorúzott)

monodrámája

előadja: Bodor Németi Gyöngyi

Díszlet: Bényei Miklós // Jelmez: Molnár Gabriella

Rendező: Blaskó Balázs

mikor? hol?

április 1. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

Művészsors, színészsors, színésznősors – ez a *Jászai Mari* című monodrámája témája. Küzdelem, ádáz harc a minőségért, a művészet, az emberi alkotás értékeért. Példafelmutatás. Igazgatók, pályatársak, ellentmondásos élethelyzetek színpadon, próbán, előadásokon, a magánéletben. Tragikus erőmegfeszítés a „jó ügy” érdekében.

Egyetlen életlehetőség a minőség, az érték megteremtése és felmutatása: ez Jászai Mari – a megkoszorúzott – életpéldája.

Kocsis István műve rendkívüli lehetőség vallani hivatásunkról, a színházról, a színész-művészsors színes pokláról.

NYÁRON, ESTE FÉL TIZENEGYKOR

„Ki ne szeretne – egyszer, féltékenységből – megölni valakit?”

A szerelem, a szenvedély természetét kutatja kitartóan regényeiben, filmforgatókönyveiben (*A szerető, Az észak-kínai szerető, Moderato Cantabile, Az oroszlánszaj*) Marguerite Duras, a világhírű francia író. Merészen rajzolja meg a szünni nem akaró, önpusztító vágy és a vágy-
gyal makacsul együtt járó veszteség minden pillanatát a nő-férfi küz-
delmében, időtlen háborújában.

Történetei egyszerűnek tűnhetnek, hősei hallgatók, szűkszavú-
an élnek mindennapjaikat, mintha nem történné velük semmi, de ez a
semmi feszültséggel terhes, vihar előtti csönd, s ha megjön a zivatar, az
sem hoz enyhülést. Akárcsak a *Nyáron, este fél tizenegykor* című kisre-
gényében, amelynek színpadi változata látható a Nemzeti Színházban.

Ésküvéje előtti éjszakán a vőlegény egy pisztolylövéssel megöli
menyasszonyát, mert az megcsalta a legjobb barátjával, majd végez vele
is. A gyilkosságtól fölzaklatott spanyol kisvárosba útjukat megszakítva,
a vihar elől menekülve, megáll Maria és családja. Maria ezen az éjszakán
érti meg, hogy élete ugyanarra tart, mint Rodrigo Paestraé, a gyilkosé.

A történet nem pusztán a szereplőkben, a főszereplőben, Mariá-
ban fájdalmasan és csendesen végbemenő veszteségről szól, hanem
szól a szenvedély hatalmáról: „Ki ne szeretne – egyszer, féltékenységből
– megölni valakit?”

A Nemzeti Színház Bajor Gizi Szalonjának megnyitására készült
színházi előadás a nézők közelségébe, egy-lélegzetű térbe hozza az író-

Marguerite Duras – Vörös Róbert

**Nyáron, este fél
tizenegykor**

egy szerelmi gyilkosság története

játsza: Udvaros Dorottya /

/ gitáros: Petz Bálint

Zene: Petz Bálint // Fordító: Kürti
György

Rendező: Vörös Róbert

mikor? hol?

április 9., április 16. – 19 óra 30

Bajor Gizi Szalon

nő különös világát, „meséli el” egy felhőtlen családi nyaralásnak induló
spanyolországi út felkavaró eseményeit...

– Amúgy nem szeretek egyedül játszani, de egy ilyenfajta feltárul-
kozásra, amit ez a szerep igényel, alkalmas egy ilyen meghitt közeg,
amikor egy nő személyén keresztül kell megérteni, milyen a házassá-
ga, a férje, a gyereke, mit rontott el – mondja a Mariát játszó Udvaros
Dorottya. Maria szemszögéből (a nő alakjába Duras talán önmagát is
beleírta), az ő érzésein keresztül ismerhetjük meg ezt a különös törté-
netet. A színész és a gitáros (Petz Bálint) a szöveg és zene párbeszé-
dével bravúrosan jeleníti meg, varázsolja a néző elé a drámai események
többi résztvevőjét, a szenvedélyek viharában küzdő Mariát és a perzse-
lően forró határtalan katalán tájat...

Lenn és fenn

Az *Oly sokáig voltunk lenn*, az 1982-es album címadó dala már két évvel korábban elkészült, de akkor a *Kopaszkutya* című film koncepciójába nem fért bele, egyedül a *Középeurópai Hobo blues I.*, vagyis a *Tisztelet Muddy Watersnek...* kezdetű dal egy részlete szerepel a filmben.

A cím amerikai fekete szlengből eredeztethető: „Been Down So Long It Looks Like Up To Me”, ami annyit jelent, hogy „oly sokáig voltunk lenn, hogy az már fentnek látszik.” Ez egyben a hasonló című Doors dal címe is. Nekem – ironikus történelemfelfogásomnak megfelelően – beugrott a saját változatom: „Oly sokáig voltunk lenn, hogy nem is tudjuk, milyen fenn.”

A *Kopaszkutya* címen nem jelenhetett meg Hobo Blues Band lemez – betiltották, miközben az ezzel a címmel készült filmet bemutatták (rendező: Szomjas György), és nagy siker lett. A filmben egy sor olyan szám hangzott el – *Tetovált lány*, *Hosszúlábú asszony*, *Kőbánya blues*, *Enyém, tiéd, miénk* –, amelyek aztán az 1982-es a lemezre kerültek fel, így aztán a mostani sorozatban a *Kopaszkutya* és az *Oly sokáig voltunk lenn* koncertjének számai között van némi átfedés. De ez ne zavarjon senkit, hiszen akkoriban egy album 40 percnél nem lehetett hosszabb, a mi koncertjeink pedig általában kétórásak voltak, és ma is ilyen hosszúak.

A *Tisztelet Muddy Watersnek...* dal eredetije a *Manish boy* című Muddy Waters dal, amit én *Tökös srácnak* gondoltok, de csak az első sorát fordítottam le, a többi kitaláltam. Ilyesmi, hogy „Nem tudtam, mi van a szoknyád alatt, mi az ami, ráz...” az eredetiben nincs benne. Nem tudom, honnan vettem a bátorságot a beleíráshoz, nem is beszélve a szám közepén elhangzó kispózárról:

Régen, amikor ez a zene elöntötte a világot, ezt az országot, meg ezt a várost is, virágoknak képzeltük magunkat a zene szép rétjén. Én azt hittem, magas vagyok és karcsú, és bársenyosak a szirmaim. De amikor feltűnt az első kecske a réten, megijedtem, hogy jön és leharapja a fejemet. Gyorsan tüskéket kezdtem növesztetni mindenhol. Azt hittem, megúszom, de ekkor megjelentek az emberek kaszákkal, és rájöttem, nincs menekvés. Nincs menedék... Nincs menedék...

Mégis szerencsém volt. Érttem jött egy lány, kitépett tövestől, hazavitt, belerakott egy cserépbe. Azóta mindennap öntöznék, de nincs senki, aki cserélné alattam a földet. Csak egy Hobo vagyok egy virágcserepben, egy maroknyi földben. Ó, mit tettetek ezzel a földdel? Ebben a földben a kín a virág. „Virágok közt veled lenni, tudom, szép volna kedvesem. Virág sincsen te sem vagy már, miért hagytuk, hogy így legyen?”

Allan Ginsberg beat-költő (akit sikerült bevinni a *Kopaszkutya* filmbe is), írta a *Halál apa* bluest, amelyhez Póka Egon szerzett zenét, a közönség pedig minden koncerten skandálta a refrént: „Hé halál apa, fiad haza száll, Hé szegény, ember senkid sincs már.” A Mester Csoóri Sándor és Eörsi István költők társaságában megjelent a Fővárosi Művelődési Házban tartott klubkoncertünkön és gratulált.

A koncerteken az ötszámos blokk, mely különböző típusú és foglalkozású hölgyekről szólt – közöttük a *Tetovált lány* és a *Mata Hari* –, szinte önálló felvonásnak számított, és meghozta a sikert. Deák Bill Gyula különösen elemében volt a *Hosszúlábú asszonyban*, és esténként felszólította az erős dohányos lányokat, hogy azonnal örüljenek meg vele.

A gyalázatos marhaskodás és nagypofájú gátlástalanság után a végére elkomorodott az előadás: a *Nekem is fájjal* a hatvanas évek meghalt hőseinek – köztük Jimi Hendrixnek és Jim Morrisonnak is – üzentünk. Majd a lemez címadó dala és a József Attila *Hetedikje* után a *Viharban születtem* zárta az esteket.

Százezrek hallgatták és értették a számokat abban az időben. A blues és a rock and roll is több volt, mint *buli*. Ám sosem voltak „régi szép idők”, legalábbis nekem. Nincs helye a nosztalgának, sem az önsajálatnak. Ma, évtizedekkel később is nagyszerű érzés ezeket a dalokat játszani, és keserű tudomásul venni, hogy több közülük, sajnos, aktuális. Oly sokáig voltunk lenn, hogy nem is tudjuk, milyen fenn.

Szeretettel vár mindenkit: HOBO

Oly sokáig voltunk lenn

Várok egy pohár italra,
Várom, hogy messze vigyen,
Várok egy friss, tiszta hangra,
Várom, hogy megsegítsen!

Igyunk a vén, lila Hölgyre,
Nem adja fel a reményt,
Nem jut el soha a völgybe,
Mit papja neki ígért!

Igyunk a sápadt árvára,
Bűnére ő nem tehet,
Igyunk a hűtlen anyára,
Ölére, mit úgy szeret.

Oly sokáig voltunk lenn,
Hogy nem is tudjuk, milyen fenn.

Igyunk az új Istenekre,
Mosolyuk egyre nagyobb,
Nem tettem ellenünk semmit,
Azt hiszik, nem is vagyok.

Gondolj egy összetört arcra,
Gondold el, mitől ilyen,
Gondolj a holnapi napra,
Ne legyen ugyanilyen!

Tudom, azt hiszed rólam,
Ismerem jól a világot,
De nem tudok mondani semmit,
Magam is csak várok, várok.

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Oly sokáig voltunk lenn

Középeurópai hobo blues I. (Tisztelet Muddy Watersnek) – Rossz csillag szállt rám – Fehér szoba (Cream) – Mániás depresszió (Jimi Hendrix) – Bordély blues – Tetovált lány – Mata Hari – Nem hallod, üvöltök – Hosszúlábú asszony – Kőbánya blues – Országút blues – Végig az őrtorony mellett (Bob Dylan - Jimi Hendrix) – Vándor az úton – Fáradt a nap (Syrius) – Enyém, tiéd, miénk – Nekem is fáj – Oly sokáig voltunk lenn – Halál apa blues (Allen Ginsberg) – A hetedik (József Attila)

mikor? hol?

április 3. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Hobo 70

Koncertsorozattal ajándékozza meg a Nemzeti Színház közönségét az idén 70 éves Hobo, valamint a Póka Egon, Szakadati Mátyás, ifj. Tornóczky Ferenc és Fekete-Kovács Kornél alkotta formáció, a Hobo és Bandája. Az *Úton lenni a boldogság* címre keresztelt sorozatban három olyan műsor is helyet kapott, amelynek dalai annak idején nem kerülhettek lemezre: *Vissza a gyökerekhez*, *Szimpátia az ördöggel*, *Kopaszku-tya*. A többi alkalom egy-egy lemezhez kötődik: *Középeurópai Hobo Blues*, *Oly sokáig voltunk lenn*, *Vadászat*. Decemberben a *Requiem a bluesért* lemez bemutatójára is a Nemzeti Színházban került sor, akárcsak a *Vén gazember áriája* című nagyszabású születésnapi koncertre.

„...vannak, akik gyorsan rájöttek, hogy mi a világhoz a kulcs. Én meg nem találtam. Nem állítom, hogy a kulcs most a kezemben van, de tudom magamról, hogy miben szereztem önbizalmat, mit tudok, és mi az, amin már nem tudok változtatni.”

NEM VOLT B-TERV

Söptei Andrea céltudatosságról, szélsőségességről, riasztó kérdésekről és a világ kulcsának kereséséről

Lehetett volna tanítónő? Ki volt Kétely tanár úr? Hogyan lehetséges, hogy az első kudarcnál nagyobb szerencse aligha érhetne volna? Milyenek voltak a szédítő évek? Mitől riadt meg és miért gondolta, hogy mindent fel kell rúgnia? Erről is mesél Söptei Andrea.

Ha nem színész lenne, mi lehetett volna?

– Az érettségi táján apám azt akarta, hogy legyen B-tervem. Nem volt. Alsó tagozatban zeneiskolába jártam, zongorázni tanultam, zenész akartam lenni. Hatodikos voltam, amikor a magyartanárunk színjátszó csoportot indított. Onnantól világos volt előttem, hogy én akkor most megtaláltam, mit akarok...

Tizenkét évesen eldőlt az élete.

– Ahhoz képest, hogy csak mostanában érzem úgy, hogy kezdem magam utolérni, tényleg hamar eldöntöttem a magam sorsát. Drámatagozatra is már azzal a céllal jelentkeztem, hogy a Színművészetin akarom folytatni. Céltudatos csaj voltam. Amit nem is igen szerettek a többiek, mert a gimisek még nemigen tudják, hogy mik akarnak lenni. Na, én nagyon tudtam.

Amolyan kis művésznő volt?

– Nem ez volt a baj velem. Eltökélt voltam, igen, másrészt viszont bezárkóztam, nehezen kommunikáltam.

Biztatták? Tehetségesnek tartották?

–Ez egyértelműen kiderült. A főiskolai felvételi első rostáján meg is mondták, hogy nagyon tetszettem. Ezért volt hatalmas pofon, amikor

a második rostán kirúgtak. Most akkor jó vagyok vagy sem?! Hogy van ez?!

A drámatagozat egyfajta művészképző volt?

– Úgy működött tulajdonképpen, mint egy minifőiskola. Beszéd- és mozgásóránk volt, tanultunk elméletet, és persze mindig mi csináltuk az iskolai műsorokat. De nem volt elhittve velünk, hogy mi már „készen” vagyunk. Sok osztálytársamban fel se merült, hogy színész akarna lenni.

Első szerep?

– Ledér voltam a *Csongor és Tündé*ben – de ebben már nem vagyok biztos.

Otthon elfogadták, hogy Andrea színésznő akar lenni?

– A szüleim egyszerű emberek. Anyám adminisztrátor, apám elektrotechnikus volt, aki úgy gondolta, hogy az ő gyereke úgysem kerülhet be a Színművészetire. Meggyőződése volt, hogy oda csak a színészek meg a bennfentesek gyerekeit veszik fel, márpedig ő senki, és egy senki gyereke nem jut be ilyen helyre, se feljebb. Apámmal volt nagy harcom. Féltett. Azt gondolta ki, hogy jelentkeznek tanítóképzőbe, legyenek tanítónő. Egy darabig úgy csináltam, mintha megfogadtam volna, amit kér... aztán már nem is tettem úgy. El se tudtam képzelni, hogy másra

Angyalok Amerikában | fotó: Horváth Judit

gondoljak, készüljek, mint a Színművészetre. Amikor nem sikerült a felvételi, nagyon rendes volt, mert egyszer se dörgölte az orrom alá a kudarcot. Láttam, mennyire magam alatt vagyok.

De ez sem törte meg az eltökéltséget.

– Felvettek a Nemzeti Színház stúdiójába. Viszont elkezdődött egy vesebetegségem, és az orvos azt javasolta, hogy jobb lenne lemondanom a színészi pályáról.

Az orvosra sem hallgatott.

– A stúdiót az első félév után otthagytam, és beültem anyám mellé a bérelszámolási osztályra. Kis híján megbolondultam. Persze mentem felvételizni, és ahogy mondani szokták, még szerencse, hogy elsőre nem sikerült. A magyar színházi élet legjelentősebb két alakjának, Zsámbéki Gábornak és Székely Gábornak az osztályába kerültem. Kaszás Gergő, Stohl András, Gazdag Tibor, Bertalan Ági, Nagy Adrienne, Illyés Róbert, Majzik Edit voltak az osztálytársaim, és Csendes Olivér, aki már meghalt. Favorizáltak voltunk, kialakult körülöttünk egy felfokozott hangulat... Csodálatos négy év volt, ahhoz hasonló, mint amikor a gyerekem megszületett. Boldogság.

Mámorító vagy nehéz boldogság volt?

– Szédítő őrvenyben éltünk. Ha a Főiskola éjszakára bezárt, de mi még próbáltunk volna – vég nélkül, elszántan, eufóriában, egymást instruálva –, átmentünk a Katonába. Volt ott egy szoba, amit használhattunk. Hajnalig próba, aztán haza Békásmegyerre, akkor még a szüleimnél laktam, gyors zuhany, és nyolcra vissza a főiskolára.

Mit lehetett Zsámbékától és Székelytől tanulni? Hogyan tanítottak?

– Kétely tanár úr volt Székely neve. Az volt a módszere, hogy sose jó semmi, mert mindig keresd a mélyebbet, hatolj beljebb, elemezd to-

vább a szöveget, szerepet, jelenetet, viszonyokat. Mindenkit miszlikre szedett, és úgy volt képes megsemmisíteni, hogy... nem ez a jó kifejezés, mert ízekre szedett ugyan, de nem volt megalázó. Nem a személy ellen irányult a kíméletlensége, hanem a gondolat volt neki mindennél fontosabb – így pontos. Olyan maximalizmussal szembesültünk, ami riasztó is volt. Stohl, aki eredetileg sporttagozatos volt a Vörösmartyban, ahova én is jártam, aki a lazaság, a magabiztosság szobra, csupa jókedv, harminckét foggal mosolygó srác, Székely pár szóval úgy helyre tette, hogy abból egy életre tanulhattok – nemcsak ő, mi is. Ültünk a Csücsiben, és kávék mellett ezeken szórakoztunk, meg vergődünk persze... Ekkoriban volt Zsámbéki és Székely között a szakítás, Székely otthagyta a Katonát és az osztályt is leadta. Zsámbéki másmilyen volt. Rengeteget röhögünk a meglátásain, elemzésein, amelyek mindig felszínre hoztak valami lényegit... A többi tantárgy – mozgás, beszéd satöbbi – nem is érdekelt bennünket. Csak a „mélyszíneszet”, az a mi utunk, gondoltuk... Aztán a Katona első három évében Zsámbéki rengeteget ordított velem, hogy nem lehet hallani, amit mondom. Biztos igaza volt, de abba már az önbizalom hiánya is belejátszott...

A favorizáltság azt is jelentette, hogy egyenes volt az út a Katonába?

– Harmadéven a gyakorlatra az egész osztály ment a Katonába. Persze mindenki tudta, hogy a nagy lehetőség kapujában állunk, de fontosabb volt számunkra, hogy van egy mag, akik együtt... A *Vízkereszt, vagy amit akartok* volt az első előadás, amikor a mélyvízbe dobott be minket Zsámbéki, nagyobb szerepekbe, én Viola voltam. Hárman-négyen sejtettük, hogy a Katonában folytathatjuk.

Az egyik legfontosabb katonás döntése az volt, hogy pár év múlva otthagya a társulatot, egykori tanárát.

– Ezt máig a fejemhez vágják. Hogy lehet a Katonát otthagyni?! Pár év múlva mindegyikünk eljött, Stohl is, Kaszás Geri is...

Királyné a Hamletben | fotó: Horvát h Judit

Stohl Andrással az Alföldi-féle János vitézben | fotó: Gordon Eszter

A Fekete égből | fotó: Eöri Szabó Zsolt

Kitelt az idejük a mesterrel? Megromlott a viszony? Megszűnt a kitüntetett figyelem?

– Emlékszem, Stohl akkor a kereskedelmi tévészébe vetette bele magát, és Zsámbéki megmondta: vagy ez, vagy az. Nagyon elvhűen védte a művészszínháziságot. Egyikünk se tudta ennyire „elválogatosan” látni az életünket, ki ezért, ki azért.

A döntésben közrejátszott nyilván az is, hogy „kis Básti”-nak hívták.

– Az ember lassan összerakja a képeket. Egy-egy premier után mindig akad, aki gratulál, és kedvesen hozzáteszi: Hogy te mennyire hasonlítasz a Julira! És akkor azt gondold egyfelől, hogy na majd nekem is jönnek azok a szerepek, amik neki, de leginkább nem dobja fel az ilyesmi

egy pályakezdő fiatal hangulatát, aki éppen különbözni akar másoktól. Nekem nem volt szerencsém, mert a Nemzetiben is kollégák lettünk... Sokáig volt bennem az az érzés, hogy én csak a második vagyok.

Egy interjúban említette, hogy visszatekintve azt gondolja, a főiskolán a már bevált színésztípusok utánpótlása is folyik. Ez elég háborzogatón hangzik.

– Az is! Hallani effélékről. Ez kinek jó? Mintha a felvételiztető tanár már egy képzeletbeli társulat szerződtetője lenne. Nem a személyiség a fontos, hanem a praktikus megfontolások. Kell majd egy férfias férfi, egy törekény lány, jól fog jönni egy duci is...

Odaállni a nagytekintélyű tanár és igazgató elé, és felmondani – nem lehetett könnyű.

– Tulajdonképpen máig azon gondolkozom, hogy mi is dolgozott bennem akkor... Nagyon védettek voltunk a Színművészetin, tiszteltük a tanárokat, felnéztünk a Katona nagy színészeire, élveztük a rendezők nyújtotta biztonságot. Amikor viszont ott voltunk a társulatban, be kellett tagozódnunk egy hierarchiába. A nagyoké az elsőbbség, vedd tudomásul. Én ezzel nem tudtam megbékélni. Ráadásul olyan súllyal dőlt rám ez az egész, és olyan hirtelen, hogy azt éreztem, meg fogok roppanni. Ezt akartam megelőzni. Egyszer csak az a gondolat is megriasztott, hogy mi van, ha nem Zsámbéki rendez majd, vagy Ascher Tamás. Mindketten olyan nagyszerűen, láttatóan bontottak ki egy-egy szerepet, hogy fel se merül bennem, hogy másként is lehetne... De bevillant a kétely: az én önálló színészi munkám hol van? Mit érek nélkülük? Vagyok én nélkülük is színész? Eldöntöttem, hogy olyan helyzetbe fogom hozni magam, hogy ez kiderüljön. Hogy ki vagyok én! Most, amikor az interjúra jöttem, ültem a villamoson, és tudtam, persze, hogy ez is szóba kerül, eszembe jutott, amit Liptai Klaudia mesélt. A Színművészetin szorongó, félénk, visszahúzódo csajszi volt,

elege lett magából, és kitalálta ezt a dög maszkot vagy micsodát... Én erre képtelen voltam. Megcsinálni magam. Tele voltam kétellyel, önbizalomhiánnyal. Közben láttam magam, tudtam, hogy itt vagyok huszonhat-hét-nyolc évesen, és ez nem maradhat így... Eltökéltem, hogy én ezt a magam módján megoldom. Megmondtam, hogy elmegyek. Zsámbéki először kiabált, hogy maga egy szélsőséges alkat...

És igaza volt?

– Igen. És hát a döntéseimmel másokból is szélsőséges indulatokat váltok ki... Voltam három évig vegetáriánus, amikor teherbe estem, elkezdtem húst zabálni. Szóval tényleg. Még Pestről is elköltöztem, felégetni mindent, el innen... Pilisszentlászlón vettem egy parasztházat. De Zsámbékival megmaradt a jó viszonyunk. A felmondó beszélgetés végére Ascher is bejött, aki ezután leszervezett Kaposvárra. Talán volt benne némi büntudat, mert pont nála telt be a pohár. Valami rémes angol kortárs valamit próbáltunk, és minden rossz volt, a darab, a szerep, a próbák... Kaposváron Adélt játszottam *Az üvegcsipő*-ben. Jól sikerült, Babarczy László le is szerződttetett volna. De ott volt a házam abban a gyönyörű kis völgyben, ami olyan, mint egy fészek, és egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogy akkor mostantól a kaposvári színház valamelyik lyukában fogok tengődni, és nincs más, csak örökké próba-színészbüfé-próba-előadás-színészbüfé... Úgy döntöttem, szabadúszó leszek. Játszottam Szolnokon, a Radnótiiban szülni menők szerepeibe ugrottam be... Egy év után pedig terhes lettem. Azt gondoltam, hogy a gyerek a legfontosabb, s ha majd eljön az ideje, évi egyet vállallok... Akkor is azt képzeltem, hogy a tudatosan hozott döntéseimmel én alakítom az életem. Aztán persze mindig minden másként alakul. Ez sem jött be. Szép lassan kiírtam magam a szakmából, elfeledkeztek rólam...

Söptei Andrea

Jászai Mari-díjas színművész. A budapesti Vörösmarty Gimnázium drámatagozatán érettségizett. A Színház- és Filmművészeti Főiskolán 1990-ban végzett, de már 1989-től a budapesti Katona József Színház tagja. 1996-tól szabadúszó, majd a 2002/2003-as évadban a soproni Petőfi Színház társulatában játszott. 2003 óta a Nemzeti Színház tagja.

A 2014/2015-ös évadban az *Ahogy tetszik*, *A fehér felhő*, az *Ingyenélők* és a *Családi kérdés* című előadásokban látható a Nemzetiben.

Előtte még *Az ember tragédiája* Évajaként azt olvashatta magáról az újságban az útját kereső Söptei Andrea, hogy fürdőruhában szaladgál a színpadon...

– Hogy csak ennyit vegyen észre a kritikus egy színészből?! Vagy hogy engem is eszköznek használjon, ha másokon akarja elverni a port?! Az előadás sajnos nem lett jó, na de akkor is! Rájöttem, hogy nemcsak Molnár Gál Péter csinálja ezt, hanem ez egy bevett módszer. Mivel nem tehetek ellene semmit, el se olvasom, mit írnak. Nem olvasok kritikát. Mincké?

Mit tehet a színész, ha elfeledkeznek róla?

– Ja, én ezt nem vettem észre. Mindig csak utólag látok ennyire tisztán. A *Presszó* is például nagy közönségsiker volt, díjat kapott, de a díjátadásra már nagy pocakkal mentem, mindenki látta, hogy ez a nő

most kiszáll... Egyre többször azt vettem észre, hogy történik valami jó, de nincs folytatás. Amikor Valló Péter Sopronba került, vezető színésznőnek hívták. Évente két főszerep volt kilátásban, ami azért már valami... Ám nem sokkal később Sopronnak hirtelen vége lett. Valló beajánlott Jordán Tamásnak, aki akkor kezdett a Nemzetiben... Jordán előtt, még Schwajda idejében volt egy nagy terv: Anatolij Vasziljev készült megrendezni a *Lear királyt* kizárólag nőkkel, ezért rengeteg nő volt a Nemzetibe szerződötve. Jordán azt mondta, leszerződöt, de... és kaptam pár kis valamit. Megint a másodvonalban találtam magam, mint a Katonában, az elsők megint Udvaros, Básti, mások voltak a kedvencek is. Megint megvolt a leosztás, bolondok, szolgálók, egyéb karakterek maradtak nekem.

És már nem volt meg a szélsőséges döntések Söpteije?

– Valahogy beleszürkültem ebbe. Bekerültem abba a csapatba, akikről tudják: ők azok, akiknek a szereposztások idején el lehet magyarázni, hogy vannak bizonyos körülmények, amire tekintettel kell lenni – mások javára. Azt is éreztem, hogy az életszagom elveszett, a tehetségem megkopott. És akkor jött Alföldi, akivel dolgoztam a főiskolán, és amikor évekkel korábban az Újszínházat megpályázta, megkeresett... szóval neki ott vagyok a fejében, gondoltam. A szerződötési tárgyalásra rettenetes gyomorgörcsrel mentem. Utána kicsit megint minden mindegy volt, csak annak örültem, hogy nem rúgott ki! De nemigen változott semmi, jöttek az ő emberei... Voltam Iluska az Alföldi-féle *János vitéz*ben, de az első három évben alig kaptam valami igazán komolyat. Aztán Básti Juli a főpróbahétén kilépett a *Hamlet*ből, és én ugrottam be a Királyné szerepébe. Valahogy akkor derült ki, hogy terhelhető vagyok, és beindultam, és jött a *Hazafit keresünk* és az *Angyalok Amerikában*.

Nem sokára megint jött egy váltás.

– Az első gondolatom megint az volt, kellek-e. Tudott volt, hogy Vidnyánszky Attila is hozza az embereit, ami természetes is. Akkor eldöntöttem, hogy a sarkamra állok. Hogy keményen tárgyalni fogok, kiállok magamért.

Mosolyogva meséli...

– Mert egy katasztrófa voltam! Teljes félreértés lett az eredménye, és az első év rá is ment erre. De az idén nagyon jól ment *A fehérfelbő*, az *Ingyenélők* Kamillája főszerep, most Márai Sándor *Családi kérdés* című egyfelvonásosát próbálom, jól érzem magam, megy a munka. Sok idő kellett nekem, hogy rájöjjek, mi, hogyan működik. Mostanában érzem, hogy kezdem utolérni magamat. Amikor erre rájössz, az nem jó érzés, mert tudod, hány év ment közben el. Láttam, sokan szinte egyből leveszik, hogy mik a szabályok, mihez és hogyan kell idomulni, hogyan lehet boldogulni, vannak, akik gyorsan rájöttek, hogy mi a világhoz a kulcs. Én meg nem találtam. Nem állítom, hogy a kulcs most a kezemben van, de tudom magamról, hogy miben szereztem önbizalmat, mit tudok, és mi az, amin már nem tudok változtatni. Bármilyen rendezővel el tudok kezdeni dolgozni, és nem ijedek meg attól, hogy kinek milyen a módszere. Neki is van, meg nekem is, gyerünk. Azt gondolom, mostanra érett be, amiért annak idején elmentem szabadúszónak. Szeretek dolgozni. Jó érezni, hogy számítanak rám...

KORNYA ISTVÁN

| a portréfotókat készítette: Eöri Szabó Zsolt

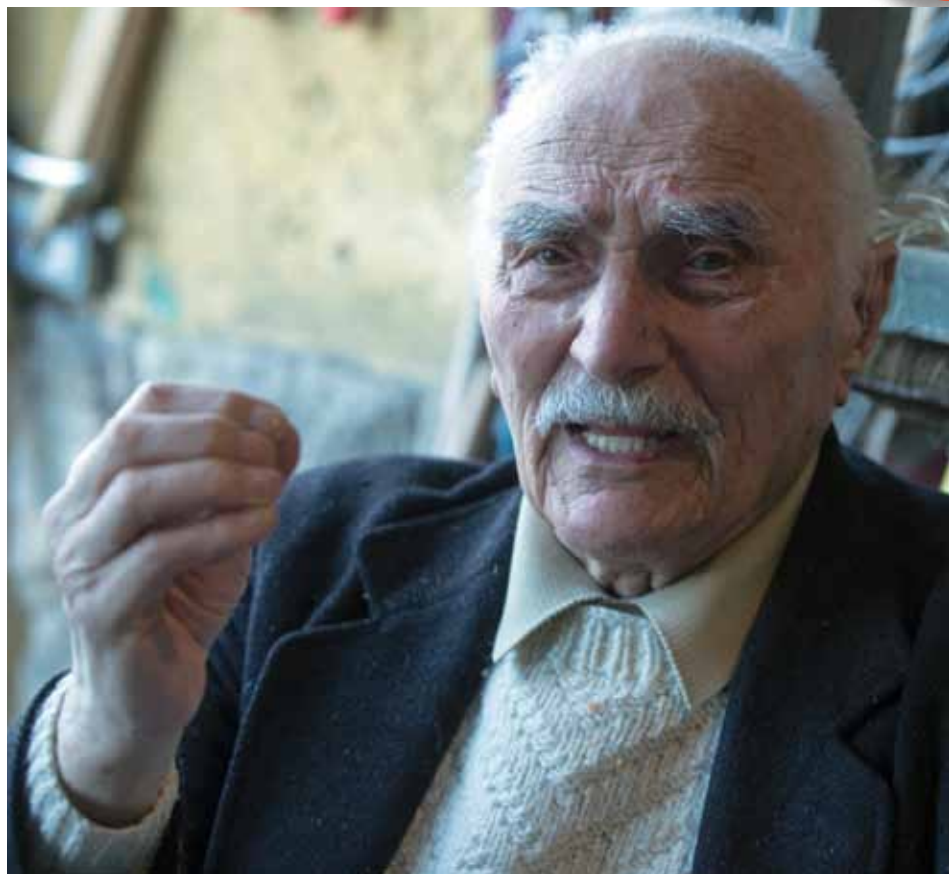
Nem kérdés ►

HetiVálasz

Fizessen elő, és élvezze a Heti Válasz Hűségkártya nyújtotta kedvezményeket!
Akciónkról és hűségprogramunkról bővebb információ: husegprogram.valasz.hu

„Egy emberi alak
pontosan leírható
mondjuk ötven
karakterjeggyel,
de kettő-három is
elég, hogy azonnal
ráismerj. Egy
szobornak is ez a
lényege, így hat.”

„ILYEN VOLT”

Látogatóban a Schwajda-szobrot mintázó Varga Imre műhelyében

Szűk lépcső vezet le a „rókalyukba”, ahogy vendéglátónk, Varga Imre a villája alagsorában lévő műhelyét nevezi. Lent félhomályban járunk, balkézre kisebb szobaféle nyílik, benne hősugárzó, fotel és festőállvány, azon vázlatok, fotók, kéziratok lapokon versek, amiket itt ír a mester reggelente, amikor lejön dolgozni.

A labirintus végén nyíló ajtón keresztül világos, üvegfalú műterembe jutunk. Közepén hatalmas fehér gipszalak. Ezt jöttünk megnézni: Schwajda György készülő szobrát.

Összevont szemöldök, szigorú száj, karba font kezek. Már-már barátságtalan. Varga Imre szerint: kemény. Olyan, aki végig tudta vinni az akaratát. Öntörvényű. Magányos.

Schwajda György drámaíró, rendező, igazgató. 1999-ben kormánybiztosnak nevezik ki: vezényelje le a Duna parton álló mai Nemzeti Színház felépítését (a munka befejezése után viszont nem folytathatja igazgatóként). Schwajda pályázatát nélkül Siki Mária bízta meg a tervezéssel, és ezzel az egész építészszakma felháborodását magára vonta, nem beszélve az azok dühéről, akik egy másik koncepciójú Nemzetit akartak (vagy tagadták egy efféle intézmény létjogosultságát). Az épület *Az ember tragédiája* bemutatójával nyílt meg 2002. március 15-én, a premiért Schwajda határozott kérése ellenére közvetítette a tévé (*lásd erről keretes írásunkat*), ezért nem vett részt az eseményen...

– Ilyen volt. Határozott. Mert szembe menni... Én az igazságot akarom megmutatni. A lényeg. Más nem érdekel. Az se, ha valakik ettől el akarnak tántorítani – mondja a 92. évében járó Kossuth- és Herder-díjas szobrász, akinek olyan ismert művei juthatnak eszünkbe, mint a budapesti Nagymező utcában álló Radnóti, vagy a Parlament mellől nemrég elköltöztetett Károlyi Mihályt ábrázoló alkotása, hogy csak kettőt említsünk abból a mintegy háromszáz köztéri szobrából, amely Magyarországon és szerte a világban látható.

A felkérés közvetítő útján Orbán Viktortól érkezett hozzá. Ahhoz, hogy 2015. április 19-ére, vagyis Schwajda halálának ötödik évfordulójára elkészüljön a szobor, gyorsított tempóban kellett munkához látnia. Ezért nem készült előtanulmányként kisplasztika. A rajz-vázlatok után egyből a műteremben álló alak formázásához kellett hozzáfogni.

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

– Napi két-három órát dolgozom. Egyedül, segítség nélkül. Többet nem bírok – mondja a magas kora ellenére is rendkívül energikus Varga Imre.

Később visszajönne a fotósunk, hogy munka közben is készülhessenek képek, vetjük fel – ám Varga Imre ezt mosolyogva, de határozottan elutasítja.

– A munka, az alkotás a fejemben zajlik! Hogy éppen faragom vagy simítgatom a gipszet, olyan mellékkörülmény, ami teljesen érdektelen – magyarázza, miért nem tűri, ha eközben akarják őt fotózni, filmezni.

A kis műteremben hatalmasnak tűnik az alak, rá is kérdezzünk, nem lesz-e túl nagy a szobor kint, a Nemzeti Színház épülete előtti szoborparkban.

– Pontosan akkora, amekkorát az „ünnepélyes nagyságú” méret megkövetel – hangzik a művész határozott válasza, és le is vezeti nekünk: ha az életnagyság 180 centi, akkor ennek a negyede 45, tehát $180 + 45 = 225$. Ezt hívják ötnegyednek. – A látásnak törvényei vannak, és azokat figyelembe kell venni, ha azt akarjuk, hogy a szobor életnagyságúnak hasson szabad térben is. Nem én találtam ezt ki, hanem egy Polükleitosz nevű ókori görög szobrász, aki az emberábrázolás arányait máig érvényesen meghatározta – zárja a kérdéskört Varga Imre.

A villa nappalijában folytatjuk a beszélgetést. A mester kedvenc fotelje körül karnyújtásnyi távolságban rengeteg könyv. A kupacok között vázlatok a Schwajda-szoborról és fotók a Nemzeti Színház parkjáról.

– Az alak – vagyis a mű – egy lelki folyamat eredménye. Sem előzetes magyarázatra, sem utólagos igazolásra nem szorul. Ennyi – jelenti ki Varga Imre, amikor az alkotás születéséről faggatnám. Ám mielőtt meg is szakadna a beszélgetés, elmagyarázza: Benedetto Croce olasz fi-

lozófustól idézte ezt a mondatot, aki esztétikájában megkülönböztette az intuitív és a fogalmi (tudományos) gondolkodást. A kettő összefüggését pedig a jogosítvány megszerzésének példájával világítja meg. Az emberrel megtanítanak rengeteg mindent az autó műszaki dolgairól, be kell vágni a KRESZ-t is, és csak aztán ülhetünk a volánhoz. És az elmélet megismerése után csak akkortól kezdjük megtapasztalni a vezetés valóságát, annak élményét, bonyolult összetettségét, szépségét és veszélyességét.... A művészetben is így van ez: ott kezdődik a valós ismeret, amikor fogalmakon túl az intuíció kezd működni, és létrejön valami, aminek tartalma, lényege, üzenete van... A műalkotás.

Leendő művészeknek tehát Crocét ajánlja Varga Imre, és legkevésbé Lukács Györgyöt. Akinnek a tükrözési elméletét – a művészet a valóságot csak visszatükrözi – legfeljebb akkor tartja érvényesnek, amikor eső után az általa készített Lukács-szobor mellett egy pocsolóban tükröződik vissza a tudós alakja.

Schwajda Györggyel sosem találkozott, de ahhoz, hogy jó szobor készüljön, ez teljesen érdektelen körülmény. Viszont mindent elolva-

sott róla és tőle. Amit abból leszűr és megjegyzett, az elég. De mi kell ahhoz, hogy a szobor hasson a nézőre?

– Két-három határozott karakterjegyet – jön az egyértelmű válasz, és hozzá a magyarázat: – Ha egy ismerősséddel találkozol az utcán, ötven vagy akár száz méterről is kiszúrod a tömegben. Miért? Egy emberi alak pontosan leírható mondjuk ötven karakterjeggyel, de kettő-három is elég, hogy azonnal ráismerj. Egy szobornak is ez a lényege, így hat.

A színház sosem érdekelte Varga Imrét. Shakespeare-t is csak olvasni szereti. Tizenhárom-tizennégy éves lehetett, amikor egy estélyen, ahol pénzt gyűjtöttek valami nemes célra, hallotta Bajor Gizit.

– Két verset szavalt el, de olyan hosszan és méltóságteljesen, hogy alig lehetett kivárni – idézi fel az élményt, majd hozzáfűzi: később sem értette, miért tartják olyan nagy színésznőnek. .

– 92 évesen nemigen szokás szobrot csinálni – magyarázza huncutul csillogó szemmel Varga Imre, nagyjából félúton járva a Schwajda-szobor gipszalakjának befejezéséig, hogy aztán jó tíz nap múlva vihessék a figurát az öntőműhelybe. – Bonyolult a világ, és nem is mindig olyan örömteli az élet. De ezzel együtt jó élni, és én különösen hálás vagyok a sorsnak, mert rengeteget dolgoztam. Ha nem lenne ez a munka, meg az ezzel járó vesződségek sora, bizony hiányozna... Akkor mit csinálnék?! Csak ücsörögnék itt, és olvasgatnék. Mert szeretném elolvasni azokat a könyveket, amiket egykor azért vettem, mert úgy gondoltam, fontosak – de soha nem jutott rájuk időm... Persze hogy tudom, már nem is fog. Most Montesquieu van soron, és van itt a kezem ügyében egy másik, amit az unokám fordított – azt is figyelmesen át kellene olvasnom még...

KORNYA ISTVÁN

Schwajda a Nemzetiről

„Egy biztos: 1837-től nagyon sokan megpróbálták a Nemzetit létrehozni, nagyon sok mindenkinek nem sikerült, és akinek nem sikerült, beleértve Széchenyit is, nagyon sok ellenséget szerzett. Ha én akkor nem vagyok következetes, ha az alatt a négy év alatt érzélgős vagyok, vagy mérlegelem, hogy mi éri meg inkább, hogy rámegy az idegrendszerem, vagy hogy álljon ott az épület, ha ezen én egyáltalán nekiállok morfondírozni, akkor abból sincs semmi.

Hogy miért nem voltam benn az épületben (2002. március 15-én – *a szerk.*), az külön történet. Volt egy vita. Én azt mondtam, hogy legyen közvetítés a Nemzetiből, akár egész napos, interjúkkal, akármivel, de magát az előadást ne közvetítsék. Amire bizonyos helyen azt mondták, hogy de igen. Jó, akkor tiétek a színház, és én addig hazamegyek szabadságra. Hajszálpontosan tudtam, hogy én ebből csak vesztesként kerülhetek ki. De hogy az épület állni fog, és százhetven év után lesz egy Nemzeti Színház, azért megéri.”

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Tallér Zsófia

Leánder és Lenszirom

Családi meseopera két felvonásban

Szilágyi Andor mesejátéka nyomán a librettót írta ► **Szöllősi Barnabás**

Rendező ► **Zsótér Sándor**

Díszlettervező ► **Ambrus Mária**

Jelmeztervező ► **Benedek Mari**

Karmester ► **Bogányi Tibor**

Bemutató ► 2015. április 11., Erkel Színház

További előadások ► 2015. április 12., 18., 19.

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

„ÖNMAGAMAT MEGFEJTENI”

A változás és a folytonosság szükségszerűségéről, a hagyomány fontosságáról és az újat keresésről, a mások által segített önmegismerésről és természetesen színházról, filmről beszél Andorai Péter.

– Hová is készül ez a beszélgetés? Ne haragudjon, de keresett több újságíró is az elmúlt napokban. Amióta nem vagyok aktív a pályán, elég nagy csönd volt körülöttem.

Amióta nem aktív a pályán? A 2013 szeptemberében bemutatott Szász János-filmben, *A nagy füzet*ben is szerepel!

– Elsősorban a színpadi szünetre gondolok, az két évvel hamarabb kezdődött. A Léner Péter alatti utolsó négy évadban lehettem tagja a József Attila Színház társulatának, ennek feloszlata egybeesett az egészségem romlásával, így akkor azt mondtam, következzen egy kis szilencium. Lett volna lehetőségem eljátszani fizikailag kevésbé megterhelő szerepeket, de nem akarok félmegoldásokba belemenni, megalkuvásos módon dolgozni. Úgy szeretnék újra színpadra lépni, hogy vállalni tudom annak minden kockázatát. Azon dolgozom, hogy mielőbb eljőjön az ideje.

Közel negyven évet töltött a színpadon, pedig eredetileg képzőművészeti pályára készült. Miért váltott?

– Még idejében felismertem, hogy a képzőművészet terén nincs keresnivalóm. Nem tanultam hozzá eleget, inkább csak portrékat, skicceket, karikatúrákat csináltam. Ez kevés. Ha nincs meg a belső kényszer arra, létrehozak valamit, aminek érzelmi töltése is van, akkor pusztán másoló lehetek. Akkor iparossá válok, nem alkotóművésszé. Márpedig nem hiszem, hogy ez a fajta plusz megvolt bennem. Sokkal inkább érdekelt a színész szakma. És valószínűleg jól működtek az ösztöneim, mert itt értem el sikereket – hogy teátrálisan fogalmazzak, az önmegvalósítás terén is. Jóval többet tudtam magamból kihozni előadóművészként, mint képzőművészként tudtam volna.

Sok mindenben láthatta a közönség: a prózai mellett zenés színházban, tévéjátékokban és számos filmben is. Hol érzi magát otthonosan?

– A színház sokkal koncentráltabb figyelmet, jelenléte kíván. Eggyé kell válni a szereppel, együttlélegezni a kollégákkal, erős csapatmunka

eredménye az előadás. A film oldottabb, könnyebb napról napra megtanulni a jelenetek szövegét, elég az adott pillanatra koncentrálni, így a forgatás légköre is lazább. Nem vagyok harsány, teátrális alkat – nekem jobban megfelel a film, ahol a tekintet, az arc, az apró gesztusok fontosak, nem kell semmit „csinálni”, csak önmagam hitelesen megmutatni. Vagy a kisebb befogadóképességű, intimebb terű kőszínházak bensőséges közege. Ahol nem kell hangosnak lennem ahhoz, hogy az utolsó sorban is halljon a közönség. A főiskola után a kecskeméti színházba kerültem – az egy kivételes tér, pont az a középarányos mérték, ami nekem teljesen megfelel. Ugyanakkor patinája, stílusa is van, ez fontos.

Színházi patina? Meglepő a lázadó, újtó „nagy generáció” tagjának szájából.

– Én kicsit konzervatív vagyok. Szeretem a hagyományokat ápolni, szeretek ódon falak között lenni. A genius loci, a „hely szelleme” mindig megérint. Soha nem protestáltam, nem akartam megváltani a világot, amit rám osztottak, azt igyekeztem maximálisan megoldani. Nem mentem ki az utcára tüntetni, még a rendszerváltás éveiben sem.

Mephisto – Otto Ulrichs szerepében. Rendező: Szabó István (1981)
| fotó: B. Müller Magda

Színház, közéleti tartalom nélkül?

– Azt vallo, hogy ne a színész politizáljon, hanem az, ami a színpadon történik. Ezért tartom bajnak, hogy a közönség elvárásai is megváltoztak, sokszor azért mennek be egy előadásra, mert XY rendezte, aki tudvalegőleg ehhez vagy ahhoz az oldalhoz kötődik – nem pedig azért, mert azt hallották, hogy jó előadást láthatnak, ami szórakoztat, leköt, kikapcsol egy időre, és akár vitára serkentően el is gondolkodtat. Nem vagyok teoretikus, de azt látom, jelenleg van egy kis zűrzavar a színházakban, persze tisztelet a kevés kivételnek, ahol meg tudták őrizni a szakmai folytonosságot. Lassan eltávoznak közülünk a nagy öregek, akik még elődeinktől tanulták a mesterséget, így, ha letisztul a helyzet, újra fel kell majd építeni egy klasszikus színházi modellt, amiben az új lehetőségek mellett szerepet kap a hagyomány is.

Önnek is voltak „nagy öregjei”?

– Ebben kicsit öntörvényű voltam. Soha nem állt szándékomban valakinek a stílusát, gesztusait átranzponálni. Voltak példaképeim – a magyar színészóriások között is, de főleg az angolszász és az orosz művészeket kedveltem. Minden vendégszereplésükön ott voltam. Leginkább az általuk képviselt alapelveket, klasszikus iskolákat igyekeztem elsajátítani, még hozzá nem stúdiumokon, hanem ösztönből, megérzésre. Mély nyomokat hagytak bennem, mentálisan beépültek, ezért egyfajta iskolaként tekintek rájuk.

Azt mondja, fontos a hagyomány, a szakmai folytonosság... Akkor miért csak két-három évet töltött egy-egy társulatnál?

– Ez az én vándorlelkemnek köszönhető. Szeretek mozogni, jönni-menni, új csapatot, új kollégákat megismerni. Azt gondolom, hogy a

Andorai Péter

1948. április 25-én született Budapesten, családnevét (Klócza) később változtatta Andoraira. A Nemzet Színésze, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész. Kétszer-kétszer elnyerte a Filmszemle, illetve a Filmkritikusok Díját, megkapta a veszprémi tv-találkozó különdíját és a tv-kritikusok díját is. 2007-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí keresztje polgári tagozatával tüntették ki.

Számos külföldi filmfesztiválon – többek között Karlovy Varyban, Berlinben – kapott díjat alakításáért.

1976-ban, friss diplomásként a Nemzeti Színház társulatához került, de pár hónap múlva visszatért Kecskemétre, ahol a főiskola előtt segédszínészként játszott. A budapesti Várszínházba Ruszt József hívta 1978-ban, majd annak megszűnte után, 1980-ban a Magyar Filmgyártó Vállalathoz (Mafilm) szerződött. Tagja volt a József Attila, a Radnóti Miklós, a Veszprémi Petőfi, a Pécsi és a Szegedi Nemzeti Színház társulatának is. Pályája során vendégként szerepelt a Rock Színházban és a budapesti Katona József Színházban, és volt szabadúszó is.

Az elmúlt évtizedekben több mint húsz játékfilm és közel félszáz tévéprodukció fő-, illetve mellékszereplője volt. Olyan filmekben láthatta a közönség, mint az Oscar-díjas *Mephisto*, a *Bizalom*, az *Egymásra nézve*, a *Redl ezredes*, a *Csók*, *Anyu*, a *Hajnali háztetők*, az *Eldorádó*, a *Legényanya*, a *Roncsfilm*, *A napfény íze*, *A temetetlen halott*, *A Nap utcai fiúk*, a *Simon mágus*, *Az ajtó* vagy *A nagy füzet*.

színházhoz való hűség nem mindig jár együtt a továbbfejlődéssel. Belső igényem van az újdonságra. Egy idő után a könyökömön jött ki, ha ugyanazokat a gesztusokat, stílusjegyeket láttam, és ha már magamat is untam, mert ismételtam, akkor továbbléptem. Számomra ebben a folyamatban az önmegismerés a legfontosabb. Önmagam próbáltam kutatni, megfejteni, és ehhez kellett, hogy új benyomások érjenek, új reagálásokkal szembesüljek. Ezekből tudtam olyan konzekvenciákat leszűrni, amelyek belső változásokhoz, olykor katartikus lelkiállapothoz vezettek.

Ezért ment el Amerikába is?

– Az csak egy kikacsintás volt, és nem is annyira szakmai, inkább magánügy. A ’70-es évek vége volt, kicsit elfogyott körülöttem a levegő, annak ellenére, hogy akkor indult a karrierem, és kapós voltam színházi és filmes területen is. El kellett távolodnom magamtól, a színházról – de gyorsan hazahúzott a szívem és a szakma iránti szeretetem.

Fel sem merült, hogy ott csinál karriert?

– Amerikában? Ott még az angolokat is megválogatják. Ha nagyon dolgozni akartam volna, akkor biztos játszhattam volna kelet-európai epizód szerepeket...

Bizalom – Andorai Péter partnere Bánsági Ildikó. Rendező: Szabó István (1980) | fotó: Jávor István

Idehaza kiváló filmrendezőkkal dolgozott, és nem is epizódszerepeket kapott. A legtöbbször újra hívták a közös munka után. Megtalálták a szellemi összhangot?

– Tudja, ez határidős műfaj. Mindig vannak beszélgetések, amelyek az adott szerepről szólnak, de például Szabó Istvánnal már félszavakból is értjük egymást... Előfordult, hogy a közös alkotói folyamatnak is részese lehettem, bizonyos értelemben szabad kezet, sok improvizatív lehetőséget kapva a Grunwalsky Ferenc–Szomjas György páros bizonyos alkotásaiban. Kihasználtuk, hogy az „akkor és ott” állapota mennyivel termékenyebb, mint egy előre megtanult szöveg elmondása. A rögtönzés életszerűbbé tette, kiemelte a mondanivalót.

Nézi az új magyar filmeket? Egyáltalán, mivel tölti az idejét?

– Konditerembe járok, úszom, sokat olvasok, és igen, figyelem a magyar filméletet, ami szerintem keresi az útját. Ez a téma megérne egy külön beszélgetést, de azt elmondhatom, látok tehetségeket, ott vagyunk a fesztiválokon, valami elindult és jó úton halad. De még kell egy kis idő az áttöréshez. Addig is érdeklődve követem a kísérletezéseket, a fejlődést, és nagyon drukkolok!

A Nemzet Színésze cím odaítélése után közvetlenül úgy nyilatkozott: olyannyira váratlanul érte, hogy egyelőre alig bírja feldolgozni a történeteket. Mire jutott azóta?

– Megtisztelőnek és értékesnek tartom a visszajelzéseket, a díjakat, és mivel nagyra becsült kollégáimtól kaptam, a Nemzet Színésze címet különösen. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy most már ülhetek a babérjaimon, hogy hátradőlök, és merengeni kezdek a múlton. Nem vagyok annyira megelégedve, hogy azt mondanám: itt valami életmű-summázás-féle történt, valaminek a végét jelenti ez a mostani díj. Nem, szorgalmasan tovább kell dolgozni! Nincs leállás, amíg az ember bírja szuflával, amíg gazdagodhat a színészi eszköztára! Hiányzik a színház és a filmezés is, azon vagyok, hogy vállalhassak olyan feladatokat, amelyek új megmértetést, továbblépést jelentenek, továbbgondolkodásra késztetnek. A díjak ott vannak a helyükön, a vitrinben, az őket megillető polcon – nekem mennem kell tovább.

CSÖRNÖK MARIANN

| portrék: Eöri Szabó Zsolt

A Nemzeti Színésze címet 2000-ben alapították Schwajda György, a Nemzeti akkori igazgatójának a kezdeményezésére. A címet mindig tizenketten viselhetik. Jelenleg Andorai Péter, Berek Kati, Bodrogi Gyula, Cserhalmi György, Haumann Péter, Király Levente, Kóti Árpád, Máthé Erzs, Molnár Piroska, Psota Irén, Tordy Géza és Törőcsik Mari a cím birtokosa.

Ha a cím egy viselője elhalálozik, a megüresedett helyre a cím többi birtokosa egyhangú szavazással tehet javaslatot. Így választották az elhunyt Bitskey Tibor helyére Andorai Pétert.

A Nemzet Színésze volt korábban: Agárdy Gábor, Avar István, Bessenyei Ferenc, Bitskey Tibor, Darvas Iván, Garas Dezső, Gera Zoltán, Kállai Ferenc, Komlós Juci, Lukács Margit, Raksányi Gellért, Sinkovits Imre, Szabó Gyula, Sztankay István, Zenthe Ferenc.

A Nemzeti Színház a Blaha Lujza téren

Elkezdődött a bontás...
| fotó: Fortepan – Kovács László

Ablonczy László

KESERŰ SZÍNJÁTÉK

Amikor térdre rogyott a Nemzeti

Ötven éve, 1965. március 15-én 14 óra 30 perckor az első robbantás a pince- és a tartófüdémeket támadta. Nemzetközi sikernek jegyezték később, mert „egyetlen szomszédos ablak sem tört be”. Május 4-én a tévéhíradó tudósított: „Ma reggel teljesen tisztán átadták a területet a Földalatti építőinek. Mától kezdve az autók ismét parkolhatnak a Corvin Áruház előtt...”

„Ujházi Ede elájult, és sírógörcsöt kapott, mikor elbúcsúzott a régi Nemzeti Színháztól” – írta Kosztolányi az 1913. június 11-i szomorú délelőtről, amikor az öreg épülettől elkészült a társulat. A Külső Kerepesi úton (az Astoriával átelleni telken) az *Árpád ébredésével* (Vörösmarty) és a *Belizárral* (Schenk) 1837. augusztus 22-én avatott „múzsatemplom” 71 éven át szolgálta a gyéreműt.

Hivatalnoki dramaturgia

A Nemzeti együttese akkor már öt éve a korábbi Népszínház épületében működött. S a Rákóczi út népének mindennapos ámulat volt, amint a raktárrá lefokozott óépületből lovaskocsin reneszánsz bútorok, római palota falai, párizsi szalon foteljei, s még Egressy Gábor, Laborfalvi Róza nemzedékét őrző díszletek, kellékek zötyögtek az időleges otthonnak remélt házba.

Régi tapasztalat: a sietős erőszakosságot gyakran panamagyanus politikai akaratok hajtják. Itt most csak annyit: 1908 júliusában Apponyi Albert miniszter vezetésével tűzveszélyességét vizsgálandó szemlebizottság jelent meg az öreg Nemzetiben. Bravúros hivatalnoki dramaturgia: épp akkor, amikor a Nemzeti igazgatója, Somló Sándor

Párizsban járt. Színjáték következett: két betanított éjjeliőr jelentette a miniszternek: a tetőgerendák életveszélyesen megrokkantak. Apponyi a magasban már nem szemlézett, de kísérei megriasztották: ő lesz a felelős, ha katasztrófa történik. Apponyi engedett tanácsosának: a Népszínház épp csődbe ment, költözzön oda a Nemzeti! Memoárjában Csathó Kálmán pontokba szedve sorolta a Ferenc Józsefhez küldött felterjesztés valótanságait. Áttekintve a Nemzeti anyagi kötelezettségeit, a laikus előtt is kitűnik, boldog igazgatók, akik a Népszínházat elbukták: Bálint Dezső távozáva a Royal Orfeum tulajdonosa lett, társa, Máder Rezső, kiról, mint a császár törvénytelen gyerekéről suttogott a közvélemény, bécsi és budapesti színházak direktoraként vitorlázott tovább. Amikor Somló Sándor hazaérkezett, már Apponyi felmondó irata várta.

Okkal remélhette Ujházi, hogy az új Nemzeti színpadán még szólhat, mert 1913. január 19-én kihirdették az új Nemzeti Színház tervezésére kiírt pályázat eredményét. Harmincegy ajánlat között Medgyasszay István kapta a 10 ezer koronás fődíjat. Úgy ígérték, hogy 1914 őszén kezdik az építkezést és s az ünnepélyes avatóra a színház megnyitásának 80. évfordulóján, 1917. október 22-én kerül sor. Ám az épület álma is igazolja: a Nemzeti a nemzet sorsának metaforájaként is

A világot jelentő deszkák – szomorú maradványai | fotó: Zaránd Gyula

1965. március 15. – omlanak a falak | fotó: egykor.hu

tekinthető. Mert 1914. július 6-án a Tisztelt Háznak címzett törvényjavaslat elkészült, de a háborús hadüzenet elsodorta a hétköznapi ügyeket, így a Nemzeti építését is.

Nem rombolni, hanem felújítani

A trianoni összeomlás után fel-fellobbant a megújító gondolat, de a centenárius évadban is csak addig jut a magas törvényhozás, hogy a Felsőház 1938. március 1-jei törvénycikkében határozott az új színház felépítéséről. Majd következett az újabb sebesülés; Pest ostromában az épület súlyosan megroppant, s 1945-ben az együttes hónapokig még a Magyar Színházban játszott. Megújítani vagy újat építeni? – így a félszázados kérdés. Nagy Imre idejében moccantak az építésszek, Bihari József pedig 1955. január 17-én szót kért a társulati ülésen, mondván: a színház „*körülményei olyan feladatok elé állítják dolgozóinkat, ami csak az emberek idegzetének fokozott kibaszásával valósítható meg.*” Valóban: a hatalmas diszletek kocsira pakolva az utcán várták jelenésüket, hogy szünetben rohammunkában színpadra állítsák őket; a csoportos szereplők csapatosan levegőtlen szobákban öltözködtek, s a nézők is panasztartak: recsegnek a székek, több szögéből nem látni jól a színpadot. Miközben a diákok a forradalmi pontokat fogalmazták, 1956. október 22-én Szörényi Éva férje, a Nemzeti főmérnöke, Örményi István épp a Műszaki Egyetemen tanácskozott Reischl Antal professzorral. A neves szakember álláspontja: nem rombolni, hanem felújítani szükséges az épületet! Néhány nap, s már omlik a ház: október végén a színház dolgozói Molotov-koktélokot dobáltak a szovjet tankokra, s azok tüzeltek, így megrogyant a Rákóczi úti front, november elején pedig pesti srácok csapata a próbateremből tüzelt a Népszínház utcában tanyázó szovjet alakulatra, válaszul a tankok leborotválták a színészbejárat, fölötte a próbatermet. Sietős javítás, építkezés után 1957. március végén a Blaha Lujza téri épület újra nyitott a *Bánk bánnal*.

Kivégzésre készülődtek

A következő évekből a lappangó műszaki kérdésekkel összefonódó hatalmi tusakodásokról keveset tudunk. Kávási Klára, a Nemzeti nyugalmazott könyvtárosa a napokban talált rá arra az 1961. június 25-ei iratra, amely sorolva az épület alkalmatlanságát, javasolta: új Nemzetit kell építeni! Kaotikus vezetési stílusára hivatkozva Aczél György leváltotta Major Tamást (1962), és főosztályvezetőjét, Meruk Vilmost nevezte ki. Malonyay Dezső pedig a gazdasági és műszaki ügyek felelőse lett.

A játék itt kezdődött igazán: miközben Aczél jóváhagyásával százezres és milliós tételekben javították az épületet, a miniszter első helyettese és bizalmi köre már a kivégzésre készülődött. 1963. július 10-én a Nemzeti vezetőinek tudta nélkül a színház próbaszínpadára a Földalatti Vállalat értekezletet hívott egybe, melyen közölték: a mélyvasútépítése folytán az együttes öt évi távollétre kényszerül. Megbeszélések, feljegyzések, jelentések áradata... a hivatalnokok ismerték Aczél tervét, így a bontás érveit sorolva a neki kedves tényeket muzsikáltak: megköveteli a földalatti építkezésének biztonsága; az épület gátolja a városi közlekedés rendezését; a színházhoz hasonló műemlékjellegű épület számtalan van; „a színház homlokzata el van dugva”... Ultimátumos helyzet, s hiába, hogy a mélyvasút mérnökei tizenöt változatot dolgoztak ki az épület mentésére, Aczél hivatalnokai élén vétőjogával a pusztítást erősökölte.

Politikai kulisszák

Az ügymenet már görgött a politikai akarat szerint: 1963. november 6-án a Gazdasági Bizottság elfogadta Aczél javaslatát, s ő jegyezte a november 28-án a Politikai Bizottság elé terjesztett dokumentumot is, amely a Felvonulási térre javasolta az új Nemzeti építését. Még a politikai kulisszák mögött bonyolódtak a szándékok, de már szivárogtak a hírek... Sinkovits Imre: „*Ősszel szerződtem vissza a Nemzeti-*

MÚZEUMCAFÉ
A MÚZEUMOK MAGAZINJA
MUZEUMCAFE.POSTR.HU
A FEBRUÁRBAN MEGJELENT
SZÁM TARTALMÁBÓL:

✦ MIT JELENTETT A 25 ÉVVEL
EZELOTTI RENDSZERVÁLTÁS,
A MAGYAR MÚZEUMOK ÉLETÉBEN?
✦ INTERJÚ PIETER ROELOFSSZAL,
A RIJKS MUZEUM 17. SZAZADI
HOLLAND MŰVÉSZETTEL
FOGLALKOZÓ KURÁTORÁVAL
✦ 20. SZAZADI OLASZ MŰVÉSZET,
A FIRENZEI MUSEO NOVECENTÓBAN

A MÚZEUMCAFÉ MAGAZIN MEGVÁSÁROLHATÓ
A NAGYOBB INMEDIO ÉS RELAY ÚJSÁGOSSTANDOKNÁL, AZ ALEXANDRA HÁLÓZATÁBAN,
VALAMINT A NAGYOBB KÖNYVESBOLTOKBAN, MÚZEUMSHOPOKBAN, GALÉRIÁKBAN.
ELŐFIZETHETŐ AZ ELOFIZETES@MUZEUMCAFE.HU CÍMEN

Utolsó előadás: 1964. június 28-án a *Lear király* előadásán Gelley Kornél mondta a búcsúszavakat, „... Nehéz idő sújt: itt engedni kell...” A képen Sinkovits Imre, Gelley Kornél, Bitskey Tibor, Básti Lajos és Törőcsik Mari | fotó: Keleti Eva

hez, s már kezdődött a suttogás... A kollégák tréfálgostak velem: most jössz vissza, amikor recseg-ropog az épület, összedől a színház? Igazat megvallva senki nem hitte, hogy komolyra és végzetesre fordul az épület sorsa.” Meruk igazgató már tudta, de az ő katonás természete is lázadt – a színháziak szerint Lipótmezőre menekült. 1964. február 13-án a tévé esti műsorában Sarlós István, a Fővárosi Tanács VB elnöke Szepesi Györggyel beszélgetve a nyilvánossággal közölte a végzést. Még ezen a napon az aczéli sakktáblán cseles-csere: délelőtt felmentették Both Bélát, a Madách igazgatóját, akit délután a távozott Meruk helyett beiktattak a Nemzeti direktorának. Both fő feladata volt, hogy az apokaliptikus változásokat üzemmeneti rendbe szorítsa. Június 28-án a *Lear király* előadásán Gelley Kornél mondta a búcsúszavakat „...Nehéz idő sújt: itt engedni kell...” Akkor először s utoljára jártam az épületben; tapsoltam a némán megrendülten álló társulatot – tudtam, de el nem hittem, hogy vége a csillárok fényében ragyogó mesepalotának. Másnap a sok évtizedes bujdosás elkezdődött: a társulat új játszóhelye a Nagymező utcába rendeltetett. Kállai Ferenc: „Sok alkohol kellett, hogy átigyuk magunkat a Nagymező utcába. Alig-alig voltunk józanok. Lelküink, életünk egy darabját veszítettük el – a Templomot.”

Az akarat cselédei

Ősszel egy ideig a *Tragédiát* még a Blaha Lujza téren próbálta az együttes, miközben már beleztek az épületet. 1965. január 2-án körbekerítették a színházat, s a belső bontás elkezdődött. Először Lendvay Márton szobrát szállították a Kiscelli Múzeumba, a földszinti szölyeszékek a szegedi Nemzetiben, a nagycsillár a nagykörösi Arany Művelődési Házban, az aranyozott keretű tükör a ráckevei kastélyban kezdtek új életet. Értékek sokaságát a Színházi Intézet birtokába utalták, számos emlék Gobbi Hilda szentgyörgypusztai házában ma is látható. Némely bontási jegyzék idővel eltűnt, sok tárgy nyoma elenyészett az időben. Tény az is, hogy főként éjszakánként a bontó munkások és kiskatonák a színháziakkal üzeteltek. Ahogy Agárdy Gábor felidézte: „Művészek, színházi dolgozók taxival, gyalog mentek s megrendelésre, vagy maguk is gyűjtötték az emlékeket, egyenként tűntek el tükrök, korlát- és oszlopdarabok, szoborcsontok. Én a királyi páholy oszlopának egy darabját szereztem meg...”

„Tömeg állt néma csöndben”

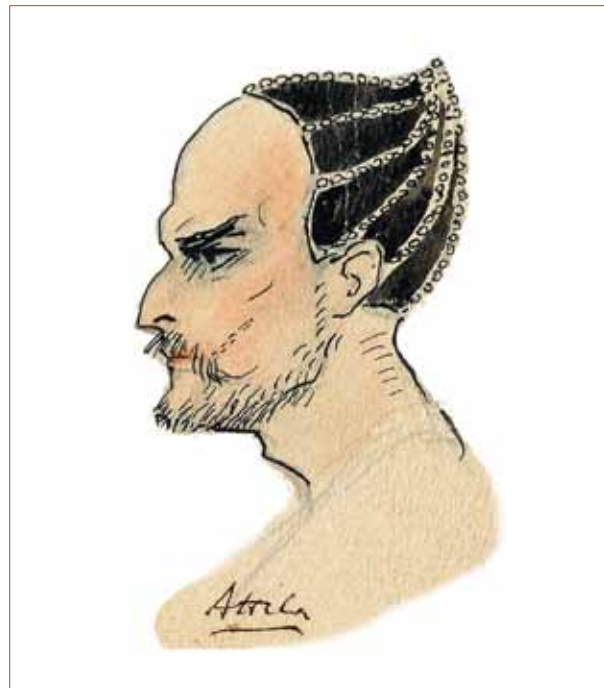
Március 8.: a bontást elkezdi, de Papp I. Vilmos mérnök ezredes, a polgári védelem parancsnoka „hosszú mérlegelés után” a robbantás mellett döntött. Diktatúrában az akarat cselédei süketen és vakon üzemelnek. Így piszkolhatták be március idusát is: 15-én 14 óra 30 perckor az első robbantás a pince- és a tartófüdémeket támadta. Mesteri roppantással, nemzetközi sikernek jegyezték később, mert: „egyetlen szomszédos ablak sem tört be.” Őze Lajos: „az EMKE-nél álltam. Hatalmas tömeg állt néma csöndben. Csak a rendőrök hangoskodtak: menjünk arrébb! Senki se mozdult... Hatalmas döndülés, majd porfelbő következett és a tömeg rendíthetetlen mozdulatlanságban állt tovább. Ha ordítás lett volna, talán oldja a feszültséget. De az a csönd! Elviselhetetlenség fokozódott bennem és másban is. Bihari Jóska bácsival találkoztam: »Megátkoz titeket az én székegy Istenem!« mondta, s retentő fájdalommal megindult felfelé a Duna irányába.” Szörényi Éva Amerikában értesült a robbantásról: „...sírtam, és nem bítem el. Férfjem felháborodott és megrendült. Szakemberként állította, a nemzeti érzés elleni hadművelet volt az épület felrobbantása, mert minden műszaki és építészeti gondot meg lehetett volna oldani.” Március 30-án a bejárati homlokzatfal következett, s április 23-án 17 óra 40 perckor az utolsó hadművelettel a Nemzeti elvégeztetett. Egy hónap alatt a 30 ezer tonnányi téglát és törmeléklet napi száz-százhusz billenős kocsival szállította el. A kibontott vasszerkezetek súlya: ezer tonna. Május 4-én a tévéhíradó így tudósított: „Ma reggel teljesen tisztán átadták a területet a Földalatti Építőinek. Mától kezdve az autók ismét parkolhatnak a Corvin Áruház előtt...”

UTÓIRATKÉNT: 1964 februárja óta a tiltakozások zsákszáma áradtak a Kádár-titkárságra, a rádióhoz, a tévéhez és a lapokhoz, de a nyilvánosság elé semmi nem juthatott. A rossz lelkiismeret jele volna, hogy Thália élpártosának, Major Tamásnak kései emlékezéseiben szava sincs a hadműveletről? Amint Gobbi Hildának sem, *Közben* (1982) című memoárjában csak egy kép idézi a felrobbantott Nemzetit. Új-kori hökkenet: minap az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában ötvenegy, a pusztításban érintett politikus, művész, tervező, beruházó személye után kutattam – és egyetlen adatot sem találtam. Kádár János, Aczél György országában a 60-as évek legnagyobb társadalmi-művészeti botránjának teljes államvédelmi dokumentációja hiányzik. Stilszerűen; megsemmisítették (?), akár a Blaha Lujza téri palotát. Helyén ma emlékkő áll, és óra működik. Átellenben megszűnt az EMKE, így cigánya se zenél. A Nemzeti-saga további fejezeteit már hessentve, vigaszunk Krúdy Gyula, aki az ősi épület árnyait látta meg-elevenedni, s álmodta: Tündérlak Magyarhonban! Mert a Ház: esténként gyújtotta a lelkeket.

A szerző 1991 és 1999 között a Nemzeti Színház igazgatója volt. A cikk eredetileg a Magyar Nemzet 2015. március 14-i számában jelent meg.

Bánffy Miklós, az Operaház igazgatója és díszlettervező, Zádor Dezső főrendező, Bartókné Ziegler Márta, Kéméndy Jenő jelmeztervező, Bartók Béla és Egisto Tango karmester csoportképe A kékszakállú herceg vára ősbemutatója idején (1918)

Balogh Géza

AZ IGAZI NAGYÚR

Bánffy Miklós – egy arisztokrata polihisztor

Monumentális életművet hagyott maga után. Beleszédül az ember, ha megpróbálja munkásságának legfontosabb területeit végigjárni. Nincs a művészetnek olyan ága, amelyben ne tevékenykedett volna. Írt nagyregényeket, szalonnovellákat, festett, könyveket illusztrált, politikai karikatúrákat készített. És színházi ember volt: írt drámákat, színpadművészeti tanulmányokat, színikritikákat, tervezett díszletet, rendezett és vezetett teátrumokat.

Színpadon

Naplegenda című jelképes drámáját már 1907-ben bemutatta a Nemzeti Színház. 1912-ben került először színpadra a Magyar Színházban – Márkus László rendezésében – *Anagyúr*, amelyet kilenc évvel később, 1921. március 18-án a Nemzeti Színház is műsorára tűzött. A felújításon a címszerepet Kürti József, Mikoltot Váradi Aranka (Bánffy felesége) játszotta, az előadást Ódry Árpád rendezte.

A szemtanú, Harsányi Kálmán így számolt be a bemutatóról: „Bánffy Miklós színművének legbecsebb értéke az az Ázsia illatától terhes, mély mondai hangulat, mely Nagy-Budapest szemével nézve bizonyára merő egzotikum csupán, de a beléje szorult maréknyi, még meg nem fertőzött magyarságnak úgy hömpölyög végig már halkán újra fel-feldobogni merészkedő szívében, mint valami rég feledett ősi ének hozzánk sodort töredék sora, melyet szavak nélkül zsongat bennünk egésze a magunk meghatódottsága.”

A *Martinovics* – Hevesi Sándor rendezésében – 1929-ben került színpadra a Nemzeti Színházban. Ez a dráma a klasszikus tragédiák hagyományát követve azt a folyamatot ábrázolja, miként lesz a császár

ügynökeből a köztársasági mozgalom vezére és vértanúja. Néhány évvel később, 1935 áprilisában a kolozsvári Magyar Színház is bemutatta, Kovács Györggyel, az erdélyi színjátszás kimagasló alakjával a címszerepben. A darab itt nem politikai utalásaival hatott, mint a budapesti ősbemutató idején, hanem – ahogy az *Ellenzék* című lap 1935. április 18-ai számának cikkírója megállapítja – „összevágó előadás, pergő jelenetek, stílusos kosztümök, egyszerűségükben is kitűnően jellemző díszletek hozták a dráma minden értékét”.

Válságos időkben, 1944 szeptemberében még egyszer felújítja a Nemzeti *Anagyurat*, Bánffy díszleteivel és jelmezeivel, Tompa Miklós rendezésében.

Élete végén emlékiratainak folytatásán dolgozott. 1946-ban még írt néhány satirikus színpadi művet, köztük *Az ostoba Lit*, melyet a kolozsvári Magyar Színház mutatott be. Aztán évtizedekre feledésbe merült Bánffy Miklós neve. Sem a romániai, sem a magyarországi kommunista diktatúra nem bocsátott meg a nagyméltóságú osztályidegennek. *Az ostoba Lit* 2011-ben bemutatta a zalaegerszegi Griff Bábszínház. *Anagyúr* 1944-es felújítása óta ez volt Bánffy első magyarországi bemutatója.

Bánffy Miklós jelmeztervei A nagyúrhoz (1944)

Közeletben

Ő maga is nagyúr volt, a szó legnemesebb értelmében. Nagyúr politikusként és művészként egyaránt. Ősei vezető szerepet játszottak Erdély történetében. Ezt az örökséget próbálta folytatni a legnehezebb időkben is. Jogot tanult, Székely Bertalan festő-tanítványa volt. Részt vett az erdélyi szövetkezeti mozgalom szervezésében. A fiumei tengerészeti hatóság fogalmazója, majd Berlinben dolgozik, mint a Földművelési Minisztérium szaktudósítója. 1901 és 1906 között szabadelvű képviselő, 1904-ben csatlakozik ifj. Andrássy Gyula Alkotmánypártjához. 1906-tól Kolozsvár és Kolozs vármegye főispánja, 1910-től Kolozsvár országgyűlési képviselője és az Erdélyi Lapok főszerkesztője. Az első világháború idején Tisza István híve. Kormány megbízottként Isztambulban és Szófiában jár diplomáciai küldetésben. 1916-ban IV. Károly koronázási ünnepségének főrendezője és kormánybiztosa. 1918-ban felesküszik a Nemzeti Tanácsra, Károlyi Mihály megbízásából részt vesz a Székely Nemzeti Tanács megalakításában. A kommunista hatalomátvétel után visszavonul, csak festéssel foglalkozik. 1921-ben külügyminiszter. Részt vesz a velencei konferencián, amelynek köszönhetően Sopron visszakerül a magyar állam kötelékébe. 1926-ban visszatelepül Erdélybe, felveszi a román állampolgárságot, de a magyar szellemi élet egyik vezetője lesz. 1928-tól az Erdélyi Helikon főszerkesztője. 1943-ban Kállay Miklós miniszterelnök megbízásából titokban Bukarestbe utazik, de tárgyalásai nem vezetnek eredményre. 1944 végén bekapcsolódik az erdélyi magyar irodalom újjászervezésébe. 1950-ben Budapestre költözik. Nyomorúságos körülmények között hal meg hetvenhét éves korában.

Kollektív szellemben

Ha Bánffy nem csinált volna mást, Bartók két színpadi műve, *A fábfalragott királyfi* (1917) és *A kékszakállú herceg vára* ősbemutatójával (1918) már eleget tett volna a horatiusi jelmondatnak: „*exegi monumentum aere*

perennius” – ércnél maradandóbb emléket hagyott maga után. Mindkét műért komoly harcot vívott, „mellékesen” pedig ő tervezte a táncjáték és Bartók egyetlen operája első díszleteit és jelmezeit. De ennél is többet tett: amikor 1912-ben Bánffyt kinevezték az állami színházak kormánybiztosának és az Operaház intendánsának, ő hívta meg főrendezőnek Hevesi Sándort, a korszak egyik legjelentősebb színházi alkotóját és teoretikusát. Bánffy operaházi működése előkészítette a talajt annak a két fényes korszaknak, amelyet 1925-től Radnai Miklós, majd a háború után Tóth Aladár igazgató neve fémjelmez. Amit Bánffy elkezdett Egisto Tango főzeneigazgatói szerződésével, azt folytatta Tóth Aladár Klempererrel.

A díszlettervezés terén is új korszakot nyitott. Herczeg Ferenc *Éva boszorkány* című színművét 1912-ben mutatta be a Nemzeti Színház. Nem mindennapi figyelmesség a múlt század elején, hogy a Magyar Színpad 1912. december 19-i számában egy jól értesült cikkíró a tervezők munkáját méltatja: „Méltányoljuk az újdonság nagyszerű kiállítását, amelynek sikeréből – így újságolták a főpróbán – gróf Bánffy Miklós kormánybiztos is részt kérhet magának Ujváry és Kéméndy mesterek mellett, akiknek nemcsak érdekes képzőművészeti tanácsokkal, de terv-vázlatokkal is segítségükre volt a kosztümök és különösen a díszletek tervezésénél.” Mivel a 20. század elején még nem volt szokás a tervezők nevét feltüntetni a plakáton, feltételezhetjük, hogy Ujváry Ignác, Kéméndy Jenő és Bánffy összefogásából jött létre az előadás látványa. Ez pedig sokat elárul a Bánffy körül kialakult szellemi műhelyről.

A kollektív szellem jellemezte legfontosabb rendezői munkáját, *Az ember tragédiája* színrevitelét is 1935-ben a Szegedi Szabadtéri Színpadon. Bánffy ezúttal Oláh Gusztávot hívja meg társrendezőnek. Ádám a tervek szerint Somlay lett volna, de végül Lehotay Árpád, Tőkés Anna és Csontos Gyula játszotta a főszerepeket. Kárpáti Aurél így számol be az előadásról a Pesti Napló 1934. augusztus 5-i számában: „Nem csodálom, hogy egy olyan gazdag fantáziájú színházi művészember, mint gróf Bánffy Miklós, izgalmas érdeklődéssel fordult Madách remekműve felé, s a szegedi Dóm téren próbálta meg valóra váltani a *Tragédia* monumentális látványossági lehetőségeit. E tekintetben merész, helyenként tökéletes és mindvégig érdekes kísérlete sikerült is.”

De Bánffy tervezői és rendezői életművéhez nemcsak Oláh Gusztáv tölti be a híd szerepét az utókor felé. Mellette Nádasdy Kálmán is részt vesz a közös munkában. A Dóm tér előadásának első színében pedig két nagyon fiatal színész, a huszonegy éves Gellért Endre és a huszonhárom éves Várkonyi Zoltán játssza Rafael és Mihály főangyal 5-5 soros szerepét. Jelenlétük véletlen és szimbolikus. Az ő fényes pályafutásukban is benne van Bánffy üzenete az utódoknak.

Elérkezett az idő, hogy drámái is megszólítsák a 21. század színházi közönségét. Az első tisztelgő lépést a Nemzeti Színház megtette – *A nagyúr* nyomán készült *Isten ostora* bemutatásával – a száznegyven éve született Bánffy Miklós impozáns életműve felé.

Képek forrása: Országos Széchényi Könyvtár
Színháztörténeti Tára és Digitális Képtár

HAMU ÉS GYÉMÁNT ORSZÁGA

Eugenio Barba és Jerzy Grotowski írásai –
elindul a Nemzeti Színház Kiskönyvtára

A 20. század két nagy színházi alkotója, újtója és teoretikusa Jerzy Grotowski és Eugenio Barba. Kettejük írásait tartalmazza a Nemzeti Színház Kiskönyvtárának első kötete.

Eugenio Barba az 1960-as években Varsóba ment színházi rendezést tanulni, majd rövid időre csatlakozott Jerzy Grotowski „13 széksor Színháza” nevű opolei társulatához. A lengyelországi élményekről szól a *Hamu és gyémánt országa*, amelyben Barba biztos arányérzékkel kapcsolja össze a lelki történeteket a kor szociológiailag hiteles rajzával, a szakmai élményeket a portrékkal, amelyek a szocialista Lengyelország művészeiről, bohémjeiről és besúgóiról készültek.

Az akkor fiatal Barba – aki később saját társulatával, az Odint Teatrral maga is a színházi mesterek sorába lépett – arról a Grotowskiról ír, aki nemcsak a lengyel, hanem a világszínház egyik legnagyobb 20. századi újtója: színész, rendező, társulatvezető és teoretikus. A kötet második felében Grotowski 26 levelét olvashatjuk, amelyet a hatvanas években írt tanítványának, Barbának.

KÖNYVBEMUTATÓ EUGENIO BARBÁVAL

április 11.

Beszélgetés, bemutató, film

Kerekasztal-beszélgetés, munkabemutató, filmvetítés. A találkozón részt vesz Eugenio Barba és Julia Varley, a Barba vezette Odin Teatret színésze is.

11 óra–11.45

A Hamu és gyémánt országa kötet bemutatója.
A kerekasztal-beszélgetés résztvevői: Eugenio

Barba, Regős János (a könyv fordítója), Demcsák Katalin, Pályi András színháztörténész, valamint Szász Zsolt, a Scenárium folyóirat felelős szerkesztője.

11.45–13 óra

Julia Varley, az Odin Teatret színésze munkabemutatója Eugenio Barba kommentárjaival.

14–15 óra

Az Odin Teatret 50. évfordulójára készült film vetítése (készítője: Exe Christofferen), Regős János szinkrontolmácsolásával.

15–16 óra

Kötetlen beszélgetés Eugenio Barbával és Julia Varley-el az Odin Teatret működéséről, illetve a MITEM-en bemutatásra kerülő *The Chronic Life* előadásról. (képünkön: jelenet a darabból)

mikor? hol?

április 11. – 11 órától
Bajor Gizi Szalon

Grotowski (jobbra)
vendégségben Barba (balra)
holstebrói színházában (1971)
| fotó: Odin Teatret

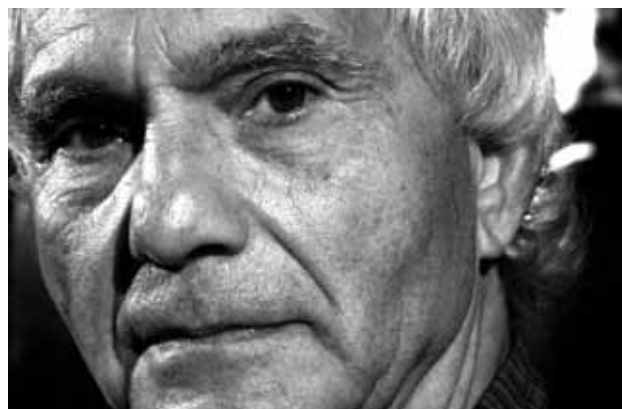
Színházi lázadás

Részletek Eugenio Barba bevezetőjéből

...a *Hamu és gyémánt országa* egy töredékét meséli el a színház és egy szerelem felszín alatti történetének. Azzal a szándékkal írtam, hogy tanúságot tegyek a színháznak azokról a sorsdöntő éveiről a huszadik század második felében, amikor Jerzy Grotowski, Ludwig Flaszen, Jerzy Gurawski és a körülöttük lévő kis színészcsoporthoz volt az inkubátora, megalapozója és kiobbantója a színházi lázadásnak. A környezet a szocialista Lengyelország, történelmének egy olyan szakaszában, melyre egyszerre volt jellemző a rendőrállam sivársága s a szellemi és művészeti élet felfokozott szenvedélyessége; az üvöltés felszabadító élménye és ugyanakkor a szabadság lehetséges formáinak fáradhatatlan keresése. (...)

Nevezhetnénk-e másnak, mint „szerelemnek” azt a szenvedélyt, mely bizonyos színházművészeket egymáshoz láncolt, életképes lehetőségekké változtatva az ideákat, melyekről a szenttelen emberek akkoriban azt tartották, hogy néhány magányos mániákus rögeszméi csupán? Nem „love story” volt-e Szulercsickij és Sztanyiszlavszkij között? És Vahtangov? Nem egy boldogtalan és viharos szerelem igaz története táplálta-e Sztanyiszlavszkij és Mejerhold kapcsolatát? Vagy az Eisenstein és Mejerhold közötti kapcsolatot?

Manapság a szenvedélyes szerelmet mindig egydimenziósan, pusztán mint erotikát szemlélik. Éppen ezért gyakorlatilag lehetetlen megérteni a „Mester” fogalmát a maga teljes mélységében. Nehéz a nyilvánvaló dolgokon túl az olyan fogalmak mélyére hatolni, mint az egymásra hatás, a metódus, a leszármazás, a hűség vagy hűtlenség. Mintha a Mester nem az a valaki volna, aki csak azért mutatkozik meg, hogy azonnali el is tűnjék. Mintha csupán a tanítás és a csábítás volna a dolga, nem pedig az, hogy fáradságot nem kímélve elindítson bennünket a magunk alkotói magányának felfedezésére – anélkül, hogy megsiratna. (...)

Eugenio Barba | fotó: Rina Skeel

1994 áprilisában könyvtáram egy félreeső polcán találtam rá Jerzy Grotowski huszonhat levelére, melyeket 1963 júliusa és 1969 augusztusa között írt nekem. (...) Ezek még Grotowski számára a hírnév beborbanása előtti évek, számomra pedig az Odin Színház oslói, majd holstebrói megalapításának évei. 1970 után levelezésünk megritkult. Grotowski híres lett külföldön, és ez könnyebbé tette számára Lengyelország elhagyását. A Teatr-Laboratorium 13 Rzędów (13 széksor Színháza) Opoléból Wrocławba költözése után a rezsim szigora is enyhült. Már kevesebb bonyolalommal járt Lengyelországon kívül, Holstebróban vagy máshol Európában találkozunk. Elfoglaltságunk, munkánk gyakorta egyszerűbbé tette a telefonon való érintkezést a levélírásnál. Mondhatjuk úgy is, hogy levelezésünk megcsappanása inkább a kapcsolattartás könnyebbé válásának, semmint lanyhulásának a jele volt. Ezzel egy időben útjaink is szétváltak.

Gershwin Piano Quartet ▪ Leo Nucci ▪ Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara
▪ David Sanborn Band ▪ Ana Moura ▪ Tsuyoshi Tsutsumi ▪ Krausz Adrienne ▪
Elīna Garanča ▪ Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara ▪ Compagnie Pál
Frenák ▪ Max Emanuel Cencic ▪ Júlia Lezsnyeva ▪ Kirill Petrenko ▪ Bajor Állami
Zenekar ▪ Vladimir Ashkenazy ▪ Philharmonia Orchestra ▪ Nederlands Dans
Theater ▪ Dhafer Youssef ▪ Birds Requiem Quintet ▪ Bertrand de Billy ▪ Nemzeti
Filharmonikus Zenekar ▪ Orpheus Chamber Orchestra ▪ Wayne McGregor ▪
Random Dance ▪ Magyar Menyegző ▪ Arve Henriksen ▪ Trio Mediæval ▪ Elena
Mosuc ▪ Teatro di San Carlo ▪ Kevin Mahogany ▪ Balogh Kálmán ▪ Lukács
Miklós ▪ Ránki Dezső ▪ Concerto Budapest ▪ Gershwin Piano Quartet ▪ Leo
Nucci ▪ Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara ▪ David Sanborn Band ▪ Ana
Moura ▪ Tsuyoshi Tsutsumi ▪ Krausz Adrienne ▪ Elīna Garanča ▪ Budapesti
Filharmóniai Társaság Zenekara ▪ Compagnie Pál Frenák ▪ Max Emanuel Cencic
▪ Júlia Lezsnyeva ▪ Kirill Petrenko ▪ Bajor Állami Zenekar ▪ Vladimir Ashkenazy

A tavasz ünnepe

Budapesti
Tavaszi
Fesztivál

▪ Philharmonia Orchestra ▪ Nederlands Dans Theater ▪ Dhafer Youssef ▪ Birds
Requiem Quintet ▪ Bertrand de Billy ▪ Nemzeti Filharmonikus Zenekar ▪ Orpheus
Chamber Orchestra ▪ Wayne McGregor ▪ Random Dance ▪ Magyar Menyegző
▪ Arve Henriksen ▪ Trio Mediæval ▪ Elena Mosuc ▪ Teatro di San Carlo ▪ Kevin
Mahogany ▪ Balogh Kálmán ▪ Lukács Miklós ▪ Ránki Dezső ▪ Concerto Budapest
▪ Gershwin Piano Quartet ▪ Leo Nucci ▪ Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara
▪ David Sanborn Band ▪ Ana Moura ▪ Tsuyoshi Tsutsumi ▪ Krausz Adrienne ▪
Elīna Garanča ▪ Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara ▪ Compagnie Pál
Frenák ▪ Júlia Lezsnyeva ▪ Kirill Petrenko ▪ Bajor Állami Zenekar ▪ Vladimir
Ashkenazy ▪ Philharmonia Orchestra ▪ Nederlands Dans Theater ▪ Dhafer
Youssef ▪ Birds Requiem Quintet ▪ Bertrand de Billy ▪ Nemzeti Filharmonikus
Zenekar ▪ Orpheus Chamber Orchestra ▪ Wayne McGregor ▪ Random Dance ▪
Magyar Menyegző ▪ Arve Henriksen ▪ Trio Mediæval ▪ Elena Mosuc ▪ Teatro
di San Carlo ▪ Kevin Mahogany ▪ Balogh Kálmán ▪ Lukács Miklós ▪ Ránki

www.btf.hu

BUDAPEST

DUPLÁN A POSZT-ON

A *Brand* (rendező Zsótér Sándor) és az *Isten ostora* (rendező Vidnyánszky Attila) előadók sokkal szerepel a Pécsi Országos Színházi Találkozó (POSZT) 2015-ös versenyprogramjában a Nemzeti Színház. A 15., jubileumi POSZT díszvendége a Nemzeti Színház társulatának tagja, Udvaros Dorottya lesz. A találkozó 14 produkcióját 235 előadásból választotta ki Balogh Tibor színikritikus, dramaturg és Perényi Balázs drámatanár, rendező. A Nemzeti mellett két előadással szerepel még az Örkény Színház, egy-egy produkcióval jelen a miskolci, a szombathelyi, az újvidéki, a debreceni, a békéscsabai, a kaposvári, a sepsiszentgyörgyi társulat, a Szputnyik Ház Társaság, Jel Színház és a Stereo Akt.

SZENTIVÁNÉJI A REFLEX-EN

Sepsiszentgyörgyön vendégszerepel a Szentivánéji álom március 27-én. Az erdélyi Tamási Áron Színház kétféle megrendezett fesztiválja közép-európai horizontjával, rangos műsorával a magyar színháztájon belül is sajátos szint jelent. A legfontosabb közép- és kelet-európai társulatok, valamint jelentős nyugati színházak úttörő előadásai szerepelnek a szemlén. A Nemzeti Színház mellett Magyarországról a Pintér Béla Társulat kapott meghívást a 2015-ös REFLEX-re, amelyen újvidéki, varsói, vilniusi, bukaresti, temesvári is láthatók.

TÖRŐCSIK ÉS A KÖRHINTA

Törőcsik Mari különleges portréjával kezdődött az idén 150. évfordulóját ünneplő Színház- és Filmművészeti Egyetem *szfe150* projektje. Az intézmény három frissen végzett diákja, Damokos Attila, Nagy Marcell és Szórád Máté személyes indíttatású, átfogó, történelmi és művészeti tablót készít a másfél évszázad tiszteletére. A fotó Törőcsik Marit első nagy filmszerepe, a *Körhinta* kapcsán idézi meg. Törőcsik, aki 1954 és 1958 között járt a Színművészeti főiskolára, első éves volt, amikor Fábri Zoltán a filmbeli Mari szerepére Soós Imre partnerétől kiválasztotta. A Nemzeti Színház idei *Körhinta* előadásában is megjelenik Törőcsik Mari.

ÚJABB PÁHOLY-NÉVADÓ

Lukács Margit és Mészáros Ágira voksoltak a legtöbbet a Nemzeti Színház páholynévadó facebookos szavazásán. Tavaly ősszel – szintén a közönség szavazatai alapján – Sinkovits Imre és Bessenyei Ferenc kapott páholyt színházunkban. A fotón Bodrogi Enikő és Bodrogi Ádám, Mészáros Ági dédunokája és unokája avatja fel a nagymamáról elnevezett páholyt.

PROGRAMAJÁNLÓ

BÉRES-TORDAI

ápr. 4.

A Szkalla lányok

Örkény István *Macskajáték*ának szereplője két hölgy: a Szkalla lányok, akik egymás életének, sorsának tanúi, s alighanem mindhaláláig legfontosabb résztvevői. Béres Ilona és Tordai Teri idézi meg az egymástól nyolcszáz kilométerre élő két Szkalla lány levelekbe, táviratokba, telefonbeszélgetésekbe sűrített sorsát.

mikor? hol?

április 4., 25. – 19 óra 30 • Gobbi Hilda Színpad

HÁY-DARAB

ápr. 7.

Nehéz

Sebzettek, sérülékenyek, esendőek vagyunk, de éppen esendőségünkön keresztül tudjuk egymást megérinteni. Csakhogy olyan korban élünk, amelyben az esendőséget el szokás tagadni. Ez szerintem ember- és létfelépítő gondolkodás – írja *Nehéz* című darabjáról Háy János. Bérczes László fesztiváldíjas rendezésében Mucsi Zoltánt és Lázár Katit láthatjuk a Bárka Színház után immár a Nemzetiben.

mikor? hol?

április 7. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

A pontgyűjtést hagyja a katicákra!

Azonnali 25%-os kedvezmény* VízPlusz kártyával a Nemzeti Színház előadásaira!

Díjmentes kártyaigénylés:
www.vizpluszkartya.hu

NEMZETI SZÍNHÁZ
1897
KÖZÖS NÉZŐPONT

*A mindenkori kedvezményekről a www.vizpluszkartya.hu honlapon tájékozódhat.

NEMZETI

A magazin megtalálható országszerte az Alexandra könyvtárházakban és boltjaiban. Ajánlja ismerőseinek, barátainak!

ALEXANDRA

A KÖLTÉSZET NAPJA

ápr. 11.

Versűnnep

Az idén 10 éves Versűnnep döntőjének napján a nagyközönség számára is izgalmas programok várják az érdeklődőket. Fellép többek között Ferenczi György és a Rackajam, slammel Pion István, kedvenc verséről beszél Cserhalmi György és Kalocsai Zsuzsa. A Versűnnep versenyzői a marosvásárhelyi, a budapesti József Attila színházbeli és a kaposvári eldöntők után a Költészet Napján a Nemzeti Színházban mérik össze tudásukat.

mikor? hol?

április 11. – 13 órától • A Nemzeti Színház több helyszínén

CHRISTIAN PACCOUD

ápr. 26.

Hív a hold

Amikor tangóharmonikáján önmagát kísérve Christian Paccoud énekel a színpadon, olyan, mintha egy kitörni készülő vulkánt hallgatnánk. A szegények zongorájának hangjára síró, álmodó, tangózó és lázadó francia énekes a Cseh Tamások és Vlagyimir Viszockijok fajtájához tartozó dalköltő. A mindennapi életéről énekel fanyar humorral, önjelzőniával a párizsi mulatók hangulatát idézve.

mikor? hol?

MITEM | április 26. – 22 óra • Kaszás Attila Terem

KONCERT KIJEVŐL

ápr. 22.

DAKH Daughters

A kijevi DAKH színház hét színésznője hangszert ragad, hogy szerelemről, szabadságról és szépségről énekeljen egy elementáris erejű előadásban. A DAKH Daughters Rózsák című koncertjén a showtündérek klasszikus ukrán költők, Nobel-díjas írók szövegeit, népszerű slágereket, valamint saját szerzeményeiket adják elő a Tiger Lillies.

mikor? hol?

MITEM | április 22. – 21 óra

Gobbi Hilda Színpad

RÁHANGOLÓK ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK

RÁHANGOLÓDÁS egy előadásra – dramaturgjaink háttérinformációkat osztanak meg az érdeklődőkkel az előadások előtt.

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓKRA invitáljuk nézőinket az előadások után: találkozás, beszélgetés a művészekkel, alkotókkal...

mikor? hol?

RÁHANGOLÓK az előadások előtt, 18 órától

április 8. – **Boldogságlabirintus**

április 30. – **Isten ostora**

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK az előadások után

április 2. – **Szentivánéji álom**

április 10. – **Körhinta**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

www.nemzetiszinhas.hu

Nagyszínpad	1	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	1	Sze	19:30
Nagyszínpad	2	Cs	19:00
Nagyszínpad	3	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	3	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	3	P	19:30
Nagyszínpad	4	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	4	Szo	19:00
Bajor Gizi Szalon	4	Szo	19:30
Nagyszínpad	7	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	7	K	19:00
Nagyszínpad	8	Sze	15:00
Gobbi Hilda Színpad	8	Sze	19:00
Nagyszínpad	9	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	9	Cs	15:00
Bajor Gizi Szalon	9	Cs	19:30
Nagyszínpad	10	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	10	P	15:00
Nagyszínpad	11	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	12	V	15:00
Kaszás Attila Terem	12	V	19:30
Kaszás Attila Terem	13	H	19:30
Nagyszínpad	14	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	14	K	17:00
Kaszás Attila Terem	14	K	19:30
Nagyszínpad	15	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	16	Cs	17:00
Gobbi Hilda Színpad	16	Cs	20:00
Bajor Gizi Szalon	16	Cs	19:30
Nagyszínpad	17	P	18:00
Nagyszínpad	18	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	18	Szo	19:00

Az öreg hölgy látogatása I Dürrenmatt (az egri Gárdonyi Géza Színház vend.)

Jászai Mari I Kocsis István (az egri Gárdonyi Géza Színház vendégjátéka)

Szentivánéji álom I William Shakespeare | utána **közönségtalálkozó**

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa

Oly sokáig voltunk lenn I Hobo életmű sorozata, 7. koncert

Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi I zenés találkozás a hatodikon

Egerek I Urbán Gyula

Mulatság I Slawomir Mrozek

A Szkalla lányok I Örkény István

Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszki – Szénási Miklós – Lénárd Ödön

Nehéz I Háty János (a Bárka Színház vendégjátéka)

János vitéz I Petőfi Sándor

Boldogságlabirintus I Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert | **ráhangoló** 18 órától

Szarvassá változott fiú I Juhász Ferenc

Fodrásznő I Szergej Medvedyev

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras – Vörös Róbert

Körhinta I Sarkadi – Fábri – Nádasy – Vincze | utána **közönségtalálkozó**

Liliomfi I Szigligeti Ede

János vitéz I Petőfi Sándor

Három nővér I Anton Pavlovics Csehov

Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor | **PREMIER**

Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor

MITEM II. – MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

Apolló mozi | MITEM 1 I Michel Deutsch – Matthias Langhoff

Entremeses (Komédiák) | MITEM 2 I Miguel de Cervantes

Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor

Isten ostora | MITEM 3 I Bánffy Miklós nyomán

Arlequin, a szerelem által pallérozva | MITEM 4 I Marivaux

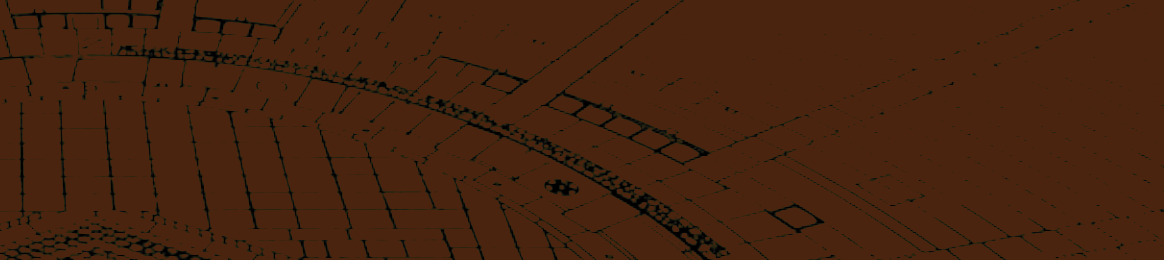
Arlequin, a szerelem által pallérozva | MITEM 4 I Marivaux

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras

A Karamazov testvérek | MITEM 5 I F. M. Dosztojevszkij

Szentivánéji álom | MITEM 3 I William Shakespeare

Fehér házasság | MITEM 6 I Tadeusz Rózewicz

Nagyszínpad	19	V	19:00
Nagyszínpad	20	H	19:00
Bajor Gizi Szalon	20	H	19:30
Gobbi Hilda Színpad	21	K	19:00
Nagyszínpad	22	Sze	19:00
Nagyszínpad	23	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	23	Cs	19:30
Gobbi Hilda Színpad	24	P	19:00
Nagyszínpad	25	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	25	Szo	17:00
Bajor Gizi Szalon	25	Szo	19:30
Nagyszínpad	26	V	19:00
Kaszás Attila Terem	26	V	15:00
Nagyszínpad	27	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	H	19:00
Kaszás Attila Terem	27	H	21:00
Nagyszínpad	28	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	28	K	17:00
Gobbi Hilda Színpad	28	K	21:00
Nagyszínpad	29	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	29	Sze	15:00
Kaszás Attila Terem	29	Sze	19:30
Nagyszínpad	30	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	30	Cs	15:00
Kaszás Attila Terem	30	Cs	19:30

A sirály MITEM 7 I A. P. Csehov
Az örök ház MITEM 8 I Jordan Plevneš
Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi I zenés találkozás a hatodikon
Kutyaház MITEM 9 I I. Franko, KLIM, V. Barka nyomán
Belső hangok MITEM 10 I Eduardo de Filippo
Belső hangok MITEM 10 I Eduardo de Filippo
Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor
The Chronic Life MITEM 11 I
A vihar MITEM 12 I William Shakespeare
The Chronic Life MITEM 11 I
A Szkalla lányok I Örkény István
A fősvény MITEM 13 I Molière
Hangok a sötétben MITEM 14 I Matei Vişniec
Körhinta MITEM 3 I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa
Verso Medea MITEM 15 I
Brand MITEM 3 I Henrik Ibsen
Éjjeli menedékhely MITEM 3 I Makszim Gorkij
Faulkner.Csend MITEM 16 I William Faulkner nyomán
Faulkner.Csend MITEM 16 I William Faulkner nyomán
Fekete ég – háborús előhang • Molnár Ferenc: A fehér felhő – mirákulum egy részben
Ingyenélők I Csiky Gergely
Brand I Henrik Ibsen
Isten ostora I Bánffy Miklós nyomán ráhangelő 18 órától
A helység kalapácsa I Petőfi Sándor
Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company angol nyelven

A Madách Nemzetközi Színházi Találkozón bemutatkozó társulatok

1. Théâtre Vidy-Lausanne (Svájc)
2. Teatro de La Abadía (Spanyolország)
3. Nemzeti Színház, Budapest
4. Compagnie La Piccola Familia (Franciaország)
5. Thalia Theater (Németország)
6. Maska Teatr (Lengyelország)
7. Burgtheater (Ausztria)
8. Szkopjei Nemzeti Színház (Macedónia)
9. „DAKH” Kortárs Művészeti Központ (Ukrajna)
10. Piccolo Teatro (Olaszország)
11. Odin Teatret (Dánia)
12. I.L. Caragiale Nemzeti Színház (Románia)
13. Tamási Áron Színház (Románia)
14. Collectif Kahraba (Franciaország)
15. „Sud Costa Occidentale” (Olaszország)
16. Művész Színház Iskolastúdió (Oroszország)

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

2015. márc.–ápr. – III. évfolyam 2-3. szám

a **szcenárium** megvásárolható

a Nemzeti Színházban és az Andrássy úti jegyirodában, valamint

országszerte a nagyobb hírlapüzletekben

A március–áprilisi szám tartalmából: MITEM **Vidnyánszky Attila**: Nemzeti színházak a 21.

században (magyarul és angolul) | **Valére Novarina** a színész művészetéről (magyarul és franciául)

| **KULTUSZ ÉS KÁNON Tadeusz Kantor**: A színház elemi iskolája | **FOGALOMTÁR Végh Attila**: Sors

| **MŰHELY Birtalan Ágnes, Teleki Krisztina, Tömöry Márta, Sudár Balázs, Szász Zsolt**

(tanulmányok az „Isten ostroma” konferenciáról) | **NEMZETI JÁTÉKSZÍN Balogh Géza**: A kívülálló. Gellért

Endre tündöklése és rettegései | **FÉLMŰLT: Katona Imre** | **KILÁTÓ Körkép** a Magyar Teátrumi Társaság

tagszervezeteiről | **KÖNYV Jámor József** Misima Yukio drámáiról

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

Az előadás után a színészek és az előadás dramaturgia találkozhatnak az iskolai csoporttal, és beszélgetnek a darabbal kapcsolatos élményekről. A mintegy 30 perces találkozón közös fotózásra, dedikálásra is alkalom nyílik. A programra minimum 25 fős iskolai csoportok jelentkezését várjuk, legalább két héttel az előadás előtt.

RÁHANGOLÓ

Az előadás előtt egy órával az adott produkció dramaturgia és/vagy rendezője mintegy 40 perces bevezetést tart az iskolai csoportnak. A ráhangoló után a diákok felkészültebben ülnek be az előadásra, felfigyelhetnek összefüggésekre és érdekes részletekre is. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

RENDAHAGYÓ ISKOLAI ÓRA A NEMZETI SZÍNÉSZEIVEL

Az alábbi, tananyaghoz kötődő előadások előtt a darabban szereplő művészek ellátogatnak az iskolába, hogy rendhagyó óra keretében hozzájuk közelebb a diákokhoz a mű világát. Színészeink sokirányú elfoglaltságára tekintettel ez a program komoly előzetes egyeztetést kíván, de mindent megteszünk, hogy eleget tehesünk a beérkező kéréseknek. Az ajánlott előadások: *Fekete ég* – Molnár Ferenc: *A fehér felhő* (az I. világháborús évforduló kapcsán), *M. Gorkij: Éjjeli menedékhely*, *Isten ostroma* – Bánffy M.: *A nagyúr c. műve alapján*, *Claudel-Honegger: Johanna a máglyán*, *Örkény I.: Tóték*, *Petőfi S.: János vitéz*

ISKOLAI PROGRAMOK

KULISSZAJÁRÁS

Csoportos iskolai színházlátogatások alkalmával az előadás előtt tudjuk megszervezni. Egy kb. 40 perces séta keretében **bemutatjuk a színház működését, a színpadokat, az öltözőket**, és láthatók egyéb „háttérérdekségek” is. Egyszerre legfeljebb 30 diák élhet ezzel a lehetőséggel. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK

A Nemzeti Színház egész évadon átívelő színházi játéka. Ebben az évadban az Ádámok és Évák Ünnepe keretében **iskolai csoportok, színjátszó körök adják elő bibliai történetekből készült jeleneteiket**. A csoportok munkáját a felkészülés során a Nemzeti színészei, dramaturgiai, rendezőgyakornokai segítik. A programot minden évadban más-más megadott témával rendezzük meg.

KÖLYÖKNAPOK

Színházunk minden hónapban időszerű eseményekhez, ünnepekhez kapcsolódóan **ingyenes Kölyöknapokat szervez, vasárnapokon, délelőtt 10-től 13-óráig**, az évad második felében 2015. február 8-án, március 8-án és május 31-én. Övodás és kisiskolás gyermekeket várunk szüleikkel.

NEMZETISZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

A vetélkedő a Nemzeti Színház történetéről szól, terveink szerint minden évben megrendezzük. Részletek a nemzetiszinhas.hu/vetelkedo oldalon.

DIÁKBÉRLETEK

Bubik István diákberlet – 3 előadásra érvényes, **3.000Ft** **Kaszás Attila diákberlet** – 4 előadásra érvényes, **3.600Ft**. A diákberletek bármely előadásra beválthatók, a nagyszínpadi előadások esetében a karzatra szólnak.

EGYÉNI PEDAGÓGUS JEGY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Szükséges a pedagógusigazolvány felmutatása. Egy igazolvánnyal egy előadásra két jegy vásárolható.

EGYÉNI DIÁKJEGY - 30 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül diákigazolvány felmutatása esetén érvényes a 30%-os kedvezmény. Egy előadásra, egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

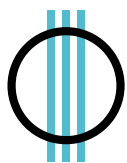
CSOPORTOS DIÁKKEZDEMÉNY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Igénybeviteléhez legalább 20 fős csoport mellé 1 db 200 Ft-os kísérijegyet biztosítani.

LAST MINUTE DIÁKJEGY - 500Ft

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes, és diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

A Nemzeti Színház iskoláknak szóló programjaira az iskola@nemzetiszinhas.hu e-mail címen lehet jelentkezni. Munkatársunk minden kérdést, időpontot, részletet egyeztet az érdeklődőkkel!

M3

AZ ÉRTÉK ÉRTÉK MARAD

FELEDHETETLEN SZÍNHÁZI KÖZVETÍTÉSEK
MINDEN HÉTFŐ ESTE AZ M3 MŰSORÁN

Söptei Andrea Bodrogi Gyulával az Ingyenélők című előadásban | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER: Márai Sándor: **Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia**

A MITEM ELŐADÁSAI ÁPRILIS 14-ÁPRILIS 28.

Apolló mozi (Vidy-Lausanne) | **Entremeses** (Madrid) | **Isten ostora** (Budapest) | **Arlequin, a szerelem által pallérozva** (Rouen) | **A Karamazov testvérek** (Hamburg) | **Szentivánéji álom** (Budapest) | **Fehér házasság** (Rzeszów) | **A sirály** (Bécs) | **Az örök ház** (Macedónia) | **Kutyaház** (Kijev) | **Belső hangok** (Milánó) | **The Chronic Life** (Holstebro) | **A vihar** (Bukarest) | **A fősvény** (Sepsiszentgyörgy) | **Hangok a sötétben** (Párizs) | **Körhinta** (Budapest) | **Verso Medesa** (Palermo) | **Brand** (Budapest) | **Éjjeli menedékhely** (Budapest) | **Faulkner.Csend** (Moszkva)